

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Pabo opleiding	5
2.1 De opleiding	5
2.1.1 Talent in ontwikkeling	5
2.1.2 Verschillende studietrajecten	5
2.1.3 Overstappen studieroutes.....	6
2.1.4 Opleidingschema Pabo.....	7
2.2 Het programma	22
2.2.1 Rode draad	22
2.2.2 Leerlijnen.....	22
2.2.3 Het basisprogramma	23
2.2.4 Propedeuse en propedeuse uitreiking	23
2.2.5 Excellentie	24
2.2.5a Cambridge Advanced en dubbelstudies	24
2.2.5b LVO studie of Hbo-pedagogiek.....	24
2.2.6 Cambridge Certificate of English	24
2.2.7 Ontwikkelingen Engels op de pabo	25
2.2.8 Leeftijdsspecialisatie en minoren.....	25
2.3 Moduleoverzichten van de pabo	26
3. Algemene informatie	27
3.1 Organisatie en aanspreekpunten	27
3.1.1 Organisatiestructuur	27
3.1.2 Aanspreekpunten	28
3.1.3 Kwaliteitszorg	29
3.1.4 Bachelor-Masterstructuur	29
3.2 Jaarplanning	29
3.2.1 Jaarplanning.....	29
3.2.2 Lestijden.....	29
3.2.3 Data (her)tentamens	30
3.2.4 Werkweken	30
3.3 Inschrijving en collegegeld.....	31
3.3.1 Correspondentie naar officieel woonadres	31
3.3.2 Regels en bedragen	31
3.3.3 Betalingsmogelijkheden	32
3.3.4 Tweede inschrijving	33
3.3.5 Digitale machtiging collegegeld in StudieLink.....	34
3.3.6 Bewijs van inschrijving.....	34
3.3.7 Opnieuw inschrijven met een voorlopig Bindend afwijzend studieadvies	34
3.3.8 Beëindigen inschrijving - exitgesprek	34
3.4 Toetsing	34
3.4.1 Toelatingseisen voor de pabo	34
3.4.2 Rechten en plichten	35
3.4.3 Wijze van toetsing.....	35
3.4.4 Aanwezigheidsplicht	35
3.4.5 Verplichte toetsen	35
3.4.5a Landelijke rekentoets voor propedeusestudenten	35
3.4.5b Toetsvorm spreekvaardigheid Engels.....	35
3.4.5c Landelijke kennistoetsen 10 voordeleraar	35
3.4.6 Bindend afwijzend studieadvies	36
3.4.7 Inschrijven voor (her)tentamens	36
3.4.7a Herkansing in een ander cursusjaar? Opgelet!	36
3.4.8 Protocol inzage tentamens.....	37
3.4.9 Tentamenregels	37
3.4.10 Diploma Christelijk Basisonderwijs	37
3.5 Studieloopbaanbegeleiding.....	37
3.5.1 Algemeen	37
3.5.2 Begeleidingsteam	37
3.5.3 Inleveren portfolio's.....	38
3.5.4 Bespreken portfolio's	38
3.5.5 Inleveren beginsituatie.....	38
3.6 Lio-stage en afronding voltijdopleiding.....	38
3.7 Diplomerings en afstuderen	39

3.8 Uitschrijving	40
3.8.1 Uitschrijving en restitutie collegegeld	40
3.8.2 Uitschrijving / restitutie overige betalingen	40
3.9 Faciliteiten	41
3.9.1 Collegekaart	41
3.9.2 Mediatheek	41
3.9.3 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail.....	41
3.9.4 Handleiding computergebruik Driestar hogeschool.....	42
3.9.5 Kopieer- en printfaciliteiten.....	42
3.9.6 Audiovisuele apparatuur.....	42
Videocamera's en opnameapparatuur kun je lenen bij de balie van de mediatheek (0.35).....	42
3.9.7 Bespelen orgel en piano's	42
3.9.8 Catering	43
3.9.9 Kluisjes.....	43
3.9.10 Logopedie	43
3.9.11 Sociale vaardigheden en jouw (toekomstige) beroep als groepsleerkracht.....	44
3.9.12 Video interactie begeleiding	44
3.9.13 Begeleiding studenten met een functiebeperking, chronische ziekte of handicap	44
3.9.14 Profileringsfonds.....	44
3.9.15 Vertrouwenspersonen	45
3.9.16 Individuele begeleiding.....	45
3.9.17 Internationalisering	45
3.10 Rechtsbescherming	48
3.10.1 Rechtsbescherming algemeen	48
3.10.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie	48
3.10.3 College van beroep voor de examens	48
3.10.4 Wet gegevensbescherming	48
3.11 Studiefinanciering voor hbo	49
4. Regelgeving	50
4.1 Studentenstatuut en andere regelingen	50
4.2 Plagiaat.....	51
4.2.1 Wat is plagiaat?	51
4.2.2 Richtlijnen voor citeren	51
4.2.3 Richtlijnen voor parafraseren	52
4.2.4 Gevolgen van plagiaat voor de student (zie OER).....	52
4.2.5 Samenvatting	52
4.3 Reglement Diploma Christelijk Basisonderwijs (DCBO)	53

1. Inleiding

Deze opleidingsgids biedt inzicht in zaken die relevant zijn voor jou als pabostudent.

De opleidingsgids is een verdere invulling van het Studentenstatuut en de onderwijs- en examenregeling (OER). Dat zijn twee regelingen waarin onder andere de rechten en plichten van studenten en hogeschool zijn opgenomen. De gids is ook bindend. Dit betekent dat je op de naleving ervan kunt worden aangesproken.

De OER, het Studentenstatuut en alle andere regelingen van de hogeschool zijn te vinden op Eduweb.

In hoofdstuk 2 vind je informatie over de pabo-opleiding en het programma. De faciliteiten en organisatorische aspecten vind je in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 bevat informatie over verschillende reglementen en regelingen, o.a. het reglement Diploma Christelijk Basisonderwijs (DCBO).

Omschrijvingen van modules en colleges zijn te vinden in de digitale leeromgeving OnderwijsOnline en zijn als bijlage opgenomen in de OER. Eventuele wijzigingen daarop worden verstrekt tijdens het eerste college van desbetreffende modules.

2. Pabo opleiding

2.1 De opleiding

2.1.1 Talent in ontwikkeling

'Talent in ontwikkeling'. Met elan wordt het onderwijs zo vormgegeven en blijven we ontwikkelen. Identiteit, pedagogiek en onderwijs zijn daarin nauw met elkaar verweven. Driestar hogeschool is een onderdeel van Driestar educatief.

Op onze hogeschool leiden we leraren op voor het protestants-christelijk en reformatorisch onderwijs. We verzorgen een pabo-opleiding (zowel een dagopleiding als een deeltijdopleiding en een duale opleiding), enkele lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs, een hbo-opleiding pedagogiek en een masteropleiding 'Leren en Innoveren'.

Vanuit onze eigen identiteit werken we op Driestar hogeschool aan de vorming van jonge mensen. We leren hen zicht krijgen op zichzelf en op hun functioneren te midden van school, kerk, gezin en samenleving. Daarbij steken we in op vragen rond het staan als christelijke leerkracht in de maatschappij van vandaag en op het creëren van een leeromgeving waarin de unieke talenten van kinderen tot hun recht kunnen komen. Tegelijkertijd richten we ons op vaardigheden als studeren, communiceren, reflecteren, het omgaan met kinderen en het geven van instructie.

De relatie tussen onderwijs en levensbeschouwing vinden we van groot belang. Maar ook de kwaliteit van ons onderwijs vormt voor ons een kerngegeven. Een opvallend kenmerk van onze opleidingen is verder de sfeer. Kleinschaligheid en een intensieve begeleiding van studenten zijn hiervoor bevorderlijk. Binnen de opleiding herkennen studenten en medewerkers elkaar op een cruciaal punt: de Bijbel als leidraad voor hun keuzes.

2.1.2 Verschillende studietrajecten

We hebben een dagopleiding, een deeltijdopleiding en een duale opleiding met diverse mogelijkheden om de opleiding versneld te doorlopen. In principe geldt voor alle opleidingen de wettelijke toelatingseis van minimaal havo of mbo niveau 4. Wie 21 jaar is of ouder en niet voldoet aan deze wettelijke eisen, kan desgewenst een toelatingsonderzoek doen. Bij voldoende resultaat wordt hij/zij dan toegelaten.

Overigens start vanaf cursusjaar 2022-2023 een geheel nieuw curriculum dat gebaseerd is op de route Samen Opleiden. Pabo 1 start dan met deze opleiding (uitgezonderd de verkorte vwo-route). Deze opleidingsgids is niet bedoeld voor de studenten die deelnemen aan dat nieuwe curriculum, daarom wordt dat hier verder buiten beschouwing gelaten.

Dagopleiding

We bieden een vierjarig dagprogramma aan. Daarnaast is er een programma van drie jaar voor studenten met een vwo-diploma.

Samen opleiden is een aparte voltijdstudieroute met meer aandacht voor werkplekleren: wekelijks 1½ dag stage in Pabo 1 en twee dagen stage in Pabo 2 en 3 op daarvoor aangewezen basisscholen (opleidingsschool), twee dagen college in Gouda en 1½ dag of een dag zelfstudie.

Je volgt hetzelfde programma als in de reguliere route, maar daarnaast ben je meer bezig met het leren in de praktijk door het stellen van je eigen leervragen en het bijhouden van een portfolio.

De ervaring leert dat de basisscholen waar je stageloopt blij zijn met jouw komst omdat zij wekelijks op jou kunnen rekenen! En als je straks aan het werk gaat, dan heb je al meer ervaring opgebouwd.

Deeltijdopleiding

- Het reguliere deeltijdprogramma duurt vier jaar. Een baan in het onderwijs van minimaal 2 dagen per week (benoemingsomvang tenminste 0,4 fte) is hierbij een voorwaarde. Van die 2 dagen moet je minimaal 1 dag als leerkracht voor de klas staan.
- Een verkorte, driejarige route wordt onder voorwaarden aangeboden aan studenten met een mbo-oo opleiding niveau 4 of Havo 5.
Om als mbo-oo student in aanmerking te komen voor de verkorte driejarige route moet een assessment met goed gevolg worden afgelegd. Om als havo-ist in aanmerking te komen voor de driejarige route, moet men een gemiddelde van een 7,5 op de eindlijst hebben en moet het assessment met goed gevolg worden afgelegd.
- Studenten met een vwo-diploma kunnen de driejarige route volgen.
- Studenten met een Hbo- of WO-diploma kunnen een tweejarige route volgen.

Duale opleiding (deeltijdvariant)

- Het reguliere duale programma duurt vier jaar. Een baan in het onderwijs van minimaal 2 dagen per week (benoemingsomvang tenminste 0,4 fte) is hierbij een voorwaarde waarbij je minimaal 1 dag als leerkracht voor de klas moet staan.
- Een verkorte driejarige route wordt aangeboden aan studenten met een mbo-0a opleiding niveau 4 en een baan in het onderwijs van minimaal 2 dagen. Om in aanmerking te komen voor deze route moet een assessment met goed gevolg worden afgelegd.
- Voor studenten met een vwo-diploma en een baan in het onderwijs voor minimaal 2 dagen duurt de studie drie jaar.

Zij-instroom traject

Bij wet is bepaald dat een zij-instromer zonder het getuigschrift van een lerarenopleiding voor het primair onderwijs toch, voor een periode van ten hoogste twee jaar, benoemd kan worden op een school. Om zij-instromer te worden in het (speciaal) basisonderwijs (primair onderwijs) moet de deelnemer beschikken over:

- een afgeronde hbo- of wo-opleiding;
- voor het onderwijs voldoende maatschappelijke ervaring en beroepservaring;
- een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG).

De zij-instromer dient een geschiktheidsonderzoek af te leggen en voldoende geschikt te worden geacht voor het leraarschap en in staat worden geacht om binnen twee jaar met goed gevolg deel te nemen aan het bekwaamheidsonderzoek. Alleen wie beschikt over een geschiktheidsverklaring kan tijdelijk worden benoemd tot leraar. De zij-instromer zal vervolgens de scholing en begeleiding moeten volgen die uit het geschiktheidsonderzoek nog noodzakelijk wordt geacht. De uitwerking van die scholing en begeleiding gebeurt op basis van een overeenkomst tussen de school, de leraar en de lerarenopleiding. Binnen twee jaar zal de zij-instromer het bekwaamheidsonderzoek afleggen om het getuigschrift te behalen. Met ingang van cursusjaar 2019-2020 starten we met een eigen groep zij-instroom met een programma om maat.

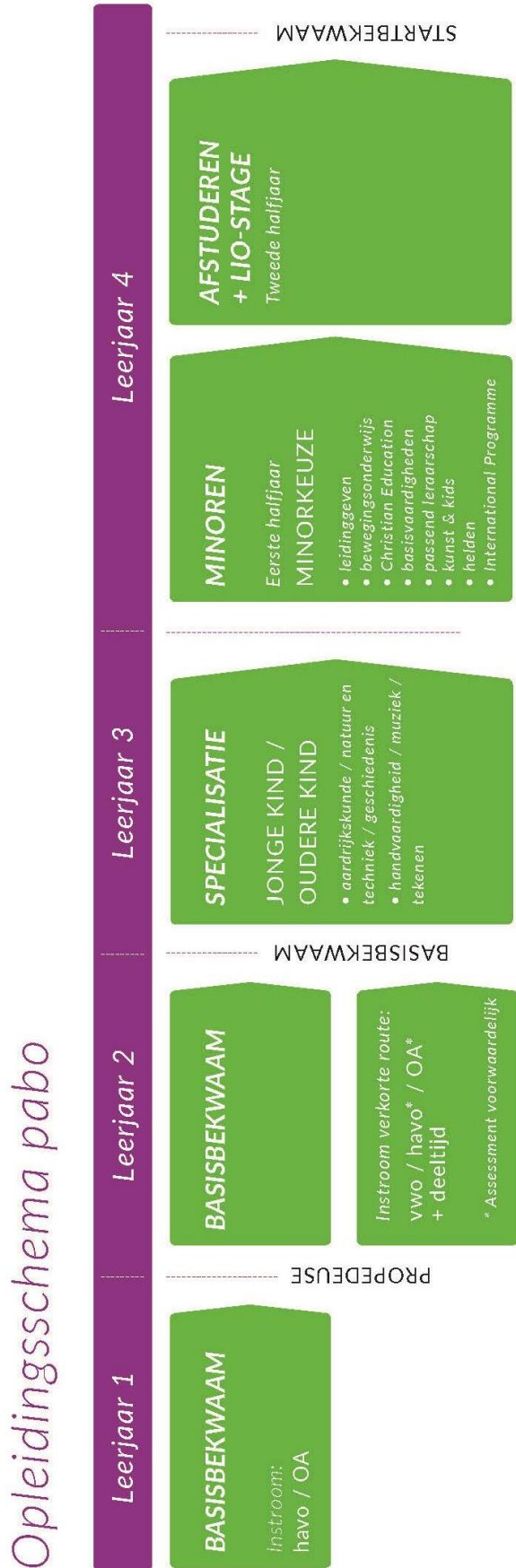
Studenten uit de studieroute Samen Opleiden en de vierjarige deeltijdroute (hierna te noemen: SAM-DT) volgen een ander programma dan de andere routes. Indien de genoemde zaken in deze opleidingsgids anders zijn voor deze studenten wordt dat expliciet via een blauw tekstvak aangegeven.

2.1.3 Overstappen studieroutes

Overstappen van de ene studieroute naar de andere, bijvoorbeeld van voltijd naar deeltijd of duaal, is mogelijk bij de start van het nieuwe cursusjaar. Daarnaast biedt de hogeschool de mogelijkheid om na periode 2 te switchen van opleiding. Overstappen naar de duale opleiding kan bij een benoeming als onderwijsassistent voor minimaal 2 dagen per week waarvan minimaal 1 dag als leerkracht voor de klas. Om over te stappen naar de deeltijd moet je 21 jaar zijn. Een switch tussen regulier en samen opleiden is gezien het programma niet mogelijk. Om definitief over te stappen naar een andere route plan je een overstapgesprek met de heer N. den Besten (studiecoördinator / algemeen decaan).

2.1.4 Opleidingsschema Pabo

In onderstaand schema is de inhoud van de studie samengevat.

2.2 Het programma

Driestar hogeschool is een christelijk opleidingsinstituut en een kenniscentrum (door de verbinding met lectoraten en onderzoekscentrum). Dat laten we ook zien. We werken vanuit een duidelijke grondslag: de Bijbel en de daarop gefundeerde Drie Formulieren van Enigheid. Deze grondslag komt niet alleen tot uiting in christelijke rituelen en vieringen, maar ook in de inhoud van het onderwijs en de manier waarop we dat vormgeven.

2.2.1 Rode draad

Door onze opleiding loopt een rode draad: de ontwikkeling van jou als student tot een startbekwame leerkracht, die een verantwoordelijke plaats kan innemen binnen het protestants-christelijk/reformatorisch basisonderwijs. Deze ontwikkeling komt tot stand door leren - leren in de breedste zin van het woord. Leren staat voor ons in het grote verband van het mens-zijn als beelddrager van God, van het ontwikkelingsproces van 'wordende' mensen. Alle aspecten van het mens-zijn zijn bij leren betrokken. Studenten zien we op onze hogeschool dan ook als personen met verantwoordelijkheid voor hun eigen ontwikkeling, die actief betrokken zijn bij hun leerproces.

Een belangrijk aspect van het leren binnen onze opleiding is reflecteren: het leren nadenken over je eigen ontwikkelingsproces, je eigen handelen en dat van anderen. Reflecteren houdt eveneens in dat je stappen formuleert en onderneemt om door middel van dit proces te groeien.

Leren vindt bij Driestar hogeschool plaats te midden van een gemeenschap: studenten en docenten. We hechten veel waarde aan het klimaat van deze 'lerende gemeenschap'. De grondslag van onze school krijgt daarin gestalte. In de lerende gemeenschap kunnen studenten en docenten samen ervaringen opdoen en met en van elkaar leren.

Vanuit onze christelijke noties erkennen we dat iedere student uniek is en eigen gaven en mogelijkheden heeft. Het leerproces zien we eveneens als uniek. We vinden dat eigen inzichten, ervaringen, overtuigingen, etc. een goede plaats dienen te krijgen in het leerproces. De didactiek die we als opleiding inzetten, biedt hiervoor ruimschoots mogelijkheden.

Theorie en praktijk zijn in onze opleiding duidelijk gekoppeld. We zijn immers een beroeps-opleiding. Het opleidingsprogramma is deels opgebouwd rond een aantal thema's die ontleend zijn aan de beroepspraktijk. Binnen deze thema's worden de afzonderlijke vakgebieden op elkaar betrokken. De stage vormt een belangrijk onderdeel van de opleiding. Daar ontwikkel je het persoonlijke vakmanschap. Hoe we als opleiding aankijken tegen het beroep van leerkracht in het protestants-christelijk/reformatorisch onderwijs is opgenomen in de de uitgave 'Essenties voor Christelijk Leraarschap'.

Binnen SAM-DT is de opleiding opgebouwd naar aanleiding van het 'beroepsprofiel voor de christelijke leraar'. Dit document is te vinden op Eduweb.

2.2.2 Leerlijnen

Leerlijn 1: Persoonlijke vorming

In leerlijn 1 gaat het om een belangrijke basis voor het ontwikkelen van een goede beroeps-houding. Niet het lesgeven, maar je eigen ontwikkeling staat centraal. Als leerkracht sta je midden in de (post)moderne cultuur. Je maakt in leerlijn 1 daarom kennis met heel wat aspecten van de ontwikkeling van deze cultuur. Dat helpt je om je plaats te bepalen tegenover je medemens, binnen of buiten je eigen traditie. Verder kijk je naar je eigen wortels op historisch, maatschappelijk en religieus gebied.

Tijdens de colleges wordt de geschiedenis in relatie gebracht met het nu. Je werpt een blik in de spiegel van het verleden en ontdekt hoe christenen destijds hun weg zochten in het omgaan met een bepaalde problematiek. Verrassend vaak lijken hun vraagstukken op de vraagstukken waar jij tegenaan loopt. Deze manier van in de spiegel kijken helpt je om als christelijke leerkracht je eigen standpunt in te nemen in de samenleving van de 21e eeuw.

Leerlijn 2: Beroepsvorming

Het hart van onze opleiding is de leerlijn beroepsvorming, die nauw verbonden is met de stage. Daar ben je expliciet bezig met de praktijk. Je leert er nadenken over de dingen die blijvend waarde(n)vol zijn in het onderwijs en hoe je die in de praktijk kunt vormgeven. Het achterliggende ideaal is dat je straks voor de klas regelmatig stilstaat bij vragen als: waarom deed ik dit zo?, hoe treed ik kinderen tegemoet? en ben ik op deze manier een gids in het leven van kinderen?

De onderzoekende houding van de leraar is een belangrijke eigenschap. Daarom komt onderzoek doen in verschillende vormen aan bod in de verschillende pabo leerjaren.

We werken binnen de leerlijn beroepsvorming vanuit zeven pedagogische thema's: relatie, gezag, leeromgeving, organisatie, ontwikkeling, uniciteit en verantwoordelijkheid. Binnen ieder thema is er veel aandacht voor identiteit en historiciteit. De thema's komen eerst aan bod in pedagogisch-didactische ateliers. Samen met je klasgenoten ben je hier een aantal college-uren aan het werk. Je leest teksten, bekijkt video's en gaat hierover met elkaar in gesprek. Zo maak je je een bepaalde leerhouding eigen. Omdat je inhouden nodig hebt om een pedagogisch-didactisch thema echt te kunnen begrijpen, volgen er daarna vakdidactische ateliers. Voorbeeld: docenten van de vakken Nederlands, godsdienst en geschiedenis laten binnen het thema relatie zien hoe je van voorlezen tot het vertellen van een goed verhaal komt. Jullie gaan daar vervolgens mee oefenen.

Uiteraard hebben in de leerlijn beroepsvorming ook praktische vaardigheden een plaats. Je leert hier onder meer goed presenteren, instructie geven en bordschrijven.

Leerlijn 3: Schoolvakken

In leerlijn 3 staan de verschillende schoolvakken op het programma: godsdienst, Nederlands, rekenen, bewegingsonderwijs, beeldende vorming, muziek, natuur en techniek, geschiedenis, aardrijkskunde, schrijf- en verkeersonderwijs en Engels. Bij al deze vakken werk je niet alleen aan de verdieping van je eigen kennis en vaardigheden. Je wordt ook toegerust om de vakken in de praktijk te kunnen geven. Dit betekent dat de werkvormen en de lesstof die docenten presenteren 'praktijknabij' zijn: je kunt ze zo gebruiken in de basisschool.

Studieloopbaanbegeleiding

Tijdens de studieloopbaanbegeleiding werk je gericht aan je professionele en persoonlijke ontwikkeling. Je wordt begeleid door een studieloopbaanbegeleider die een groep van ongeveer 10-18 studenten onder zijn hoede heeft. Om je te helpen bij het formuleren van leerdoelen en zicht te krijgen op wat je als professional nodig hebt, gebruiken we 'Lerend Onderweg'. Hierin worden de SBL-competenties uitgewerkt in kritische situaties en bekwaamheden. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de uitgave 'Essenties van het christelijk leraarschap'.

Binnen de opleiding SAM-DT zien deze drie leerlijnen er enigszins anders uit. Zo wordt leerlijn 1 de proflijjn genoemd. Daarin wordt o.a. gewerkt in kleine leergemeenschappen. De genoemde vda's en pda's in de leerlijn beroepsvorming bestaan niet in deze opleidingsvariant. In deze variant is het onderwijs gekoppeld aan de beroepstaken. Meer specifieke informatie over de studie is te vinden in de tegel 'Studiegids SAM-DT' in OnderwijsOnline.

2.2.3 Het basisprogramma

Leerjaar 1 en 2 vormen het basisprogramma. Drie leerlijnen lopen als rode draad door dit programma heen. Binnen die leerlijnen werken we in vaak grote gehelen van meerdere studiepunten. Op die manier is er tijd om lang en intensief met één onderdeel bezig te zijn.

2.2.4 Propedeuse en propedeuse uitreiking

Het eerste studiejaar is een propedeutisch jaar. In deze periode krijgt de student inzicht in de aard van de gekozen studie en stellen de docenten vast of de student de capaciteiten bezit om de studie tot een goed einde te brengen. De student maakt in de propedeutische fase door stages ook kennis met zijn, wellicht, toekomstige beroep als leraar in het basisonderwijs.

Zodra je alle punten binnen hebt voor je propedeuse, heb je recht op je propedeuse. Maandelijks worden propedeuses gemaakt. Je krijgt een e-mailbericht als je propedeuse klaar ligt bij de studentinfobalie, ruimte 0.25.

Voor studenten die hun propedeuse halen binnen een jaar (of na iets meer dan een jaar) wordt een propedeuse uitreiking georganiseerd. Deze uitreiking is gepland op 9 december 2022. Studenten die hiervoor in aanmerking komen ontvangen een uitnodiging. Als je niet naar de uitreiking kunt komen, kun je je propedeuse later in ontvangst nemen bij de studentinfobalie.

2.2.5 Excellentie

De hogeschool wil excellentie in de pabo bevorderen. Excellentie wil zeggen dat je je breder ontwikkelt dan alleen de pabo opleiding, maar dat je de andere studie wel verbindt met je leraarschap.

Wil je ervoor in aanmerking komen, dan:

- Rond je binnen je pabo opleiding de Cambridge Advanced (CAE) met goed gevolg af.
- Behaal je minimaal 30 ects binnen een andere HBO studie (bijvoorbeeld HBO pedagogiek of een LVO opleiding).

Kenmerken van de meesterschapsbijeenkomsten:

- er is verbinding van de kennisinhouden en vaardigheden met de persoon van de leraar
- er wordt bewust vanuit het meesterschap gewerkt: leerlingen, collega's en anderen worden vanuit een meesterschapshouding benaderd.
- er vinden zes meesterschapsbijeenkomsten plaats (van twee uur)

Om het aantekening excellent te krijgen is het onvoldoende om alleen extra te studeren. Belangrijk is het om die extra inhouden en ervaring te verbinden met het leraarschap, de persoon van de leraar.

Excellent:

Om de serie meesterschapsbijeenkomsten af te ronden, schrijft de student een essay. Daarin laat hij zien dat hij de Cambridge Advanced Course of tweede studie kan verbinden aan zijn pabo-opleiding, en hij kiest een van de lerarencompetenties uit waarvan hij laat zien dat hij deze verdiept heeft. Het is belangrijk dat het essay de context van verdieping van het meesterschap en de reflectie erop laat zien. Het essay wordt beoordeeld door iemand van de hogeschool en iemand uit het werkveld. Voor meer informatie over deze verdieping van je extra studie naast de pabo kun je contact opnemen met mevrouw L.F. van Hartingsveldt (L.f.vanhartingsveldt@driestar-educatief.nl).

2.2.5a Cambridge Advanced en dubbelstudies

Een reguliere pabo-student die naast de pabo het Cambridge Advanced Programma of een dubbelstudie, zoals hbo-pedagogiek of Ivo, volgt en tenminste CAE of 30 ects behaalt, kan in combinatie met zogenoemde meesterschapsbijeenkomsten (intervisie) de aantekening excellent op zijn diploma verwerven.

2.2.5b LVO studie of Hbo-pedagogiek

Mocht je naast je pabo studie nog studietijd over hebben, dan kun je binnen Driestar je ook inschrijven voor Hbo-pedagogiek of een van de opleidingen Leraar Voorgezet Onderwijs. Voor meer informatie over toelatingseisen en studietrajecten kun je terecht bij de studentenadministratie en de studieleiders.

2.2.6 Cambridge Certificate of English

Engels wordt steeds belangrijker! Meer dan 1000 basisscholen (!) in Nederland spelen daarop in door niet pas in de groepen 5, 6, 7 en 8, maar ook in de lagere groepen al Engels te geven. Maar dat gaat niet vanzelf! Vandaar dat Pabo-studenten nu de kans krijgen om op vrijwillige basis hun Engels grondig aan te pakken of juist verder te ontwikkelen!

1. Opfriscursussen Engels: Intermediate en Pre B2

Is Engels niet je beste vak? Geen probleem! Deze praktische cursus geeft je genoeg gelegenheid om je Engels weer op te frissen. Er zijn twee niveaus: Intermediate en Pre B2. De nadruk ligt op de mondelinge vaardigheden, maar ook lees-, schrijf- en luistervaardigheid worden intensief getraind. Een must voor Pabo studenten die gaan lesgeven op een basisschool waar Engels aangeboden wordt vanaf de onderbouw.

Deze cursussen bestaan uit 13 sessies van 3 uur. 80% aanwezigheid is verplicht. De cursussen vinden 9 keer plaats op locatie en 4 keer online.

2. Engels voor gevorderden

Driestar hogeschool biedt je ook de mogelijkheid om extra lessen Engels te volgen, met het uiteindelijke doel het internationaal erkende Cambridge Certificate of English te behalen. Er wordt getraind voor drie verschillende examens: B2 First, C2 Advanced en C1 Proficiency. Voorafgaand aan het B2 First, bieden we dus nog twee lagere niveaus aan. Zie hierboven of kijk voor mee info op de website: <https://www.driestar-educatief.nl/cursussen/cambridge-cursus-voor-pabostudenten>

De cursussen gaan door mits er voldoende deelnemers zijn. Het kan ook zijn dat een deel van de groep Cambridge Advanced samengaat met die van Proficiency. Afhankelijk van jouw niveau sluit je de cursus af met één van deze examens. De meeste studenten hebben twee jaar nodig om op één van de niveaus van Cambridge examen te komen. Je kunt examen doen na positief advies van de trainer.

De cursus wordt aan studenten voor een speciale prijs van € 110 per jaar aangeboden (*externe cursisten betalen € 850,00!*). Boeken kunnen de studenten 2e hands aanschaffen of bij voorzetting van de cursus overnemen tegen betaling van € 15,00 zolang de voorraad strekt (via studentinfo). Indien er geen boeken meer op voorraad zijn, schaffen ze zelf een methode aan. Aan te bevelen is <https://www.educasent.nl/pd-31017-2/product> waar Driestar pabostudenten 10% korting krijgen. De kortingscode hiervoor wordt na je aanmelding met je gedeeld.

De cursus bestaat uit 13 sessies van 3 uur, 80% aanwezigheid is verplicht. De cursussen vindt 9 keer plaats op locatie en 4 keer online.

Het examen kun je eveneens doen tegen een gereduceerd tarief van € 110 (*de werkelijke examenkosten liggen tussen de € 270 en de € 317*). Dit gereduceerde tarief geldt alleen wanneer je docent vindt dat je klaar bent voor het examen. Dit betreft minder dan de helft van het bedrag dat betaald moet worden voor een Cambridge examen. Vanwege het feit dat goed geschoolde leerkrachten belangrijk zijn voor het reformatorisch / Protestant Christelijk onderwijs, betaalt Driestar educatief de rest van het examengeld. Voor meer informatie over de Cambridge examens, kijk op: www.cambridgeesol.org of www.britishcouncil.nl.

Inschrijven voor de Cambridge cursus

Inschrijven kan via de website van Driestar educatief <https://www.driestar-educatief.nl/cursussen/cambridge-cursus-voor-pabostudenten>. Meer informatie is op te vragen bij Sjoerd van den Berg (S.P.vandenBerg@driestar-educatief.nl). **Na aanmelding krijg je het verzoek een online placement test te doen en op basis daarvan wordt de indeling voor de groepen gemaakt.**

Extra voordeel

Voor degenen die slagen voor Cambridge Advanced:

- is het een extra voorbereiding voor jaar 3 en/of jaar 4 als je deelneemt aan de verschillende internationale routes. Voor sommige routes is het namelijk een vereiste.
- is vrijstelling mogelijk voor de 'skills' modules van het eerste jaar van Lvo Engels. In het geval dat zij later verder gaan met de Lerarenopleiding Voortgezet Onderwijs (LVO) Engels, een Cambridge Proficiency Certificate levert vrijstelling op voor alle 'skills' modules.
- is het ook een geweldige toevoeging voor je CV -ook als je niet van plan bent met LVO Engels verder te gaan-. Daarbij is een goede beheersing van het Engels altijd van waarde en geeft het je zelfvertrouwen bij het lesgeven.

2.2.7 Ontwikkelingen Engels op de pabo

Je hebt als student zelf de verantwoordelijkheid om het niveau van je Engels bij te houden en/of uit te breiden tot het goede eindniveau.

De kennisbasis Engels vereist als eindniveau voor spreken en vocabulaire minimaal een B2-niveau (ERK). Door certificering via de Cambridge cursus kun je dit bij een sollicitatie prachtig aantonen!

Meedoen aan de Cambridge cursus is dus een echte aanrader!

Voor studenten die overwegen om in het 4^e jaar van de pabo naar het buitenland te gaan voor een langere periode (8 weken tot 5 maanden) wordt het volgen van Cambridge verplicht.

2.2.8 Leeftijdsspecialisatie en minoren

In het derde en het vierde leerjaar kun je je verder specialiseren en verdiepen. Voorafgaand aan het keuzemoment wordt er een specifieke opleidingsgids verstrekt met een uitgebreide beschrijving van de route en de mogelijkheden.

Leeftijdsspecialisatie

Je kunt kiezen uit de specialisatie jonge kind (4-8 jaar) of oudere kind (8-12 jaar). Binnen de leeftijdsspecialisatie kies je twee verdiepvakken:

- een zaakvak (natuur en techniek, aardrijkskunde of geschiedenis) en
- een expressievak (handvaardigheid, tekenen, muziek of bewegingsonderwijs). Voor bewegingsonderwijs is er alleen een programma jonge kind.

Verdiepingsmodules op het terrein van persoonlijke vorming

Op het terrein van persoonlijke vorming (leerlijn 1) volg je in het derde en vierde leerjaar overzichtsmodule en keuzemodule. Bij de keuzemodule verdiep je je in ontwikkelingen op een specifiek terrein.

Leerlijn 1

- filosofie;
- kunsthistorie;
- literatuur;
- muziekhistorie;
- natuurwetenschappen;
- sociale wetenschappen.

Minoren

Aan het begin van het vierde jaar starten de minoren. De volgende minoren worden aangeboden:

- leidinggeven;
- bewegingsonderwijs;
- basisvaardigheden;
- passend leraarschap;
- kunst & kids;
- helden;
- Christian education: international class & international experience;
- international programme.

Op onze [website](#) vind je er alles over!

Vrije studieruimte

In pabo 3 moet 1 studiepunten besteed worden aan een onderwerp dat op het raakvlak van onderwijs of maatschappij ligt. Mogelijkheden zijn onder andere koorzang, tutorschap, eerstehulp cursus, een studiereis naar Oekraïne of Israël of het organiseren van het verkeersexamen. Aan sommige keuzes zijn kosten verbonden. Afmelden voor een onderdeel kan alleen in overleg met de docent en/of studentzaken.

Sbo-stage met betaalde lio

Je hebt de gelegenheid om vanaf de eerste of tweede periode pabo 3 twee periodes een stage te volgen in het Speciaal Basis Onderwijs (sbo). Je loopt stage gedurende de twee volgende periodes in het sbo. Dan volgt als je zelf verder wilt en de betreffende sbo-school wil verder met jou, een sollicitatie naar een betaalde lio. De directeur van het sbo benoemt. Mevrouw Hoeke kun je benaderen voor informatie. Het regelen van zo'n sbo-stage verloopt ook via mevrouw Hoeke.

De afstudeerfase en de lio-stage

In de afstudeerfase leg je drie proeven van bekwaamheid af:

- Stage: je loopt 112 dagdelen (voor de reguliere stream) stage als leraar in opleiding (lio) en draagt daarbij volledig de verantwoordelijkheid voor een eigen groep;
- Persoonlijke vorming: je voert een afstudeeronderzoek uit naar aanleiding van de modules persoonlijke vorming die jij hebt gekozen en laat daarin zien dat je in staat bent kritisch en zelfstandig onderzoek te doen en eigen standpunten te kiezen, beargumenteren en verdedigen;
- Afstuderen: je voert een afstudeeronderzoek uit / ontwerpt beroepsproducten, waardoor je laat zien dat je onderzoekend kunt handelen in je beroepspraktijk.

2.3 Moduleoverzichten van de pabo

De moduleoverzichten met o.a. de modulenaamen, moduleonderdelen en studiepunten kun je vinden op Eduweb.

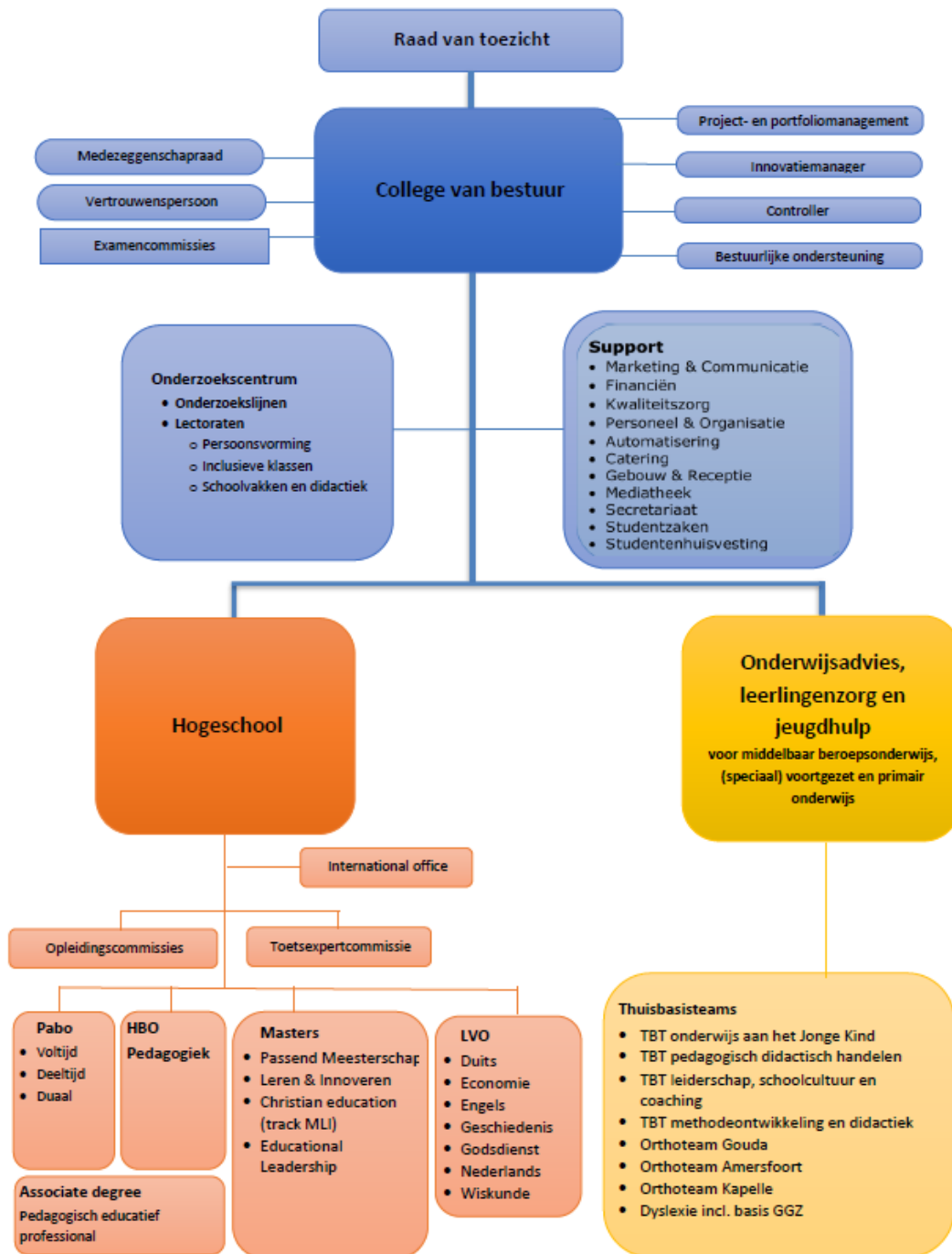
3. Algemene informatie

3.1 Organisatie en aanspreekpunten

3.1.1 Organisatiestructuur

In het organogram dat je hieronder ziet, is beschreven hoe Driestar hogeschool organisatorisch in elkaar zit.

Organogram Driestar educatief (maart 2022)

3.1.2 Aanspreekpunten

Docenten

Voor zaken die de inhoud, vormgeving of beoordeling van modules betreffen, is de docent van wie je les krijgt het eerste aanspreekpunt.

Tutor/mentor

In pabo 1-3 is er een docent als mentor aan een klas gekoppeld. Studenten kunnen hier met hun vragen terecht. Daarnaast zijn er studenten (tutores) van pabo 4 die een pabo 1 klas begeleiden.

Studieloopbaanbegeleider

Als student maak je onderdeel uit van een studie- en stagebegeleidingsgroep. Bij je studieloopbaanbegeleider kun je terecht met vragen die de voortgang van je studie en/of stage betreffen.

Binnen de vernieuwde opleiding SAM-DT hebben veel studenten een schoolopleider in plaats van een studieloopbaanbegeleider. Deze persoon doet precies hetzelfde werk, alleen is dit een leerkracht op een basisschool die speciaal opgeleid is om studenten te begeleiden.

Decaan studieloopbaan/studiecoördinator

Voor vragen over cijfers, overstappen van opleiding of beëindiging van je studie dien je contact op te nemen met studiecoördinator / algemeen decaan de heer N. den Besten voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding pabo.

Studentendecanaat functiebeperkingen

Als je te maken hebt of krijgt met een (chronische) ziekte, handicap of andere functiebeperking, dan kun je terecht bij de studentendecanen functiebeperking: mevrouw G. van Dijk- van Asselt of mevrouw M. Verheul. Zie verder paragraaf 3.9.13.

Decaan afstuderen/afstudeercoördinator

Voor al je vragen over het afstuderen is de heer J.P. Proos het aanspreekpunt.

Minordocenten of Leerlijn 1-docenten

Gedurende de minorfase zijn voor de keuzeonderdelen van leerlijn 1 en de minoren 'leerlijn1-docenten' c.q. 'minordocenten' het aanspreekpunt. De contactpersonen staan vermeld in de betreffende opleidingsgids.

Management pabo

Bij zaken waarmee je niet bij genoemde aanspreekpunten terecht kunt, kun je contact opnemen met de heer A. van Tol, opleidingsmanager pabo 1 en 2 of mevrouw A. Kraaiveld, opleidingsmanager pabo 3 en 4.

Examencommissie

Met vragen, verzoeken of eventuele klachten rond tentamens, diplomering e.d. kun je terecht bij de examencommissie. Je moet je verzoek richten via een verzoeksformulier op Eduweb. Alleen volledig ingevulde formulieren worden in behandeling genomen. Een verzoek dient minimaal vijf werkdagen voorafgaand aan een vergadering te worden ingediend. De commissie vergadert meestal de tweede maandag van de maand. Voor data vergaderingen zie paragraaf 3.7 'Diplomering en afstuderen' in deze gids.

College van beroep voor de examens

Als je het niet eens bent met het besluit van de examencommissie, kun je binnen 6 weken in beroep gaan bij het College van Beroep voor de Examens. Het beroep moet schriftelijk of digitaal worden ingediend bij het Loket Rechtsbescherming van Driestar hogeschool. Neem hiervoor contact op met mevrouw mr. H.B. Verkade (H.B.Verkade@driestar-educatief.nl). In het Studentenstatuut is een schema opgenomen van de verschillende rechtsbeschermingsmogelijkheden voor studenten.

Studentzaken

Stuur een e-mail naar studentinfo@driestar-educatief.nl als je een vraag hebt. Je kunt ook langskomen bij de studentinfobalie. Als je specifieke vragen hebt over toetsen, stuur dan een e-mail naar toetsinfo@driestar-educatief.nl.

International Office

Voor al je vragen rondom internationalisering en internationale routes is mevrouw Bor het aanspreekpunt (E.L.Bor@driestar-educatief.nl), kamer 3.46.

3.1.3 Kwaliteitszorg

Het management is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleidingen. De Dienst Kwaliteitszorg (DKZ) voert in opdracht van het management onderzoeken uit naar de kwaliteit van en de tevredenheid over modules, stage- en afstudeerbegeleiding, toetsing en faciliteiten zoals mediatheek en studentzaken. Met klassenvertegenwoordigers worden de uitkomsten van de module-evaluaties en de jaarevaluatie besproken. Ook niet geëvalueerde modules passeren bij dit overleg de revue. De onderzoeken vormen de bouwstenen voor gesprekken over het programma en eventuele aanpassingen ervan.

Daarnaast is er een opleidingscommissie, die adviezen geeft over de invulling van het programma. In deze commissie zijn studenten en docenten vertegenwoordigd.

3.1.4 Bachelor-Masterstructuur

Met ingang van 2002 is in het hoger onderwijs de Bachelor-Masterstructuur ingevoerd. Het hoger onderwijs sluit hiermee qua structuur en systeem van studiebelasting/studiepunten aan bij wat internationaal gebruikelijk is. Een belangrijke achterliggende gedachte is dat er hierdoor meer (internationale) uitwisselingsmogelijkheden komen voor studenten.

In het kader van de Bachelor-Masterstructuur zijn voor pabostudenten twee zaken van belang:

We werken volgens het European Credit Transfer System (ECTS) met 60 studiepunten per jaar. 1 studiepunt staat voor 28 studiebelastingsuren.

Aan het eind van de pabo mag je je bachelor noemen. Een bachelordiploma biedt in principe toegang tot een masteropleiding. Dat wil echter niet zeggen dat je zonder meer in een universitaire masteropleiding kunt instromen. Meestal gaat daar nog een studietraject aan vooraf.

3.2 Jaarplanning

3.2.1 Jaarplanning

Voor de openingsbijeenkomst, vakanties, tentamens e.d.: zie het jaaroverzicht aan de binnenzijde van de omslag van deze opleidingsgids. Dit rooster is ook te vinden op ons studentenportaal Eduweb.

Pabo 2- en pabo 3-studenten Samen opleiden hebben college op woensdag en donderdag.
Pabo 4-studenten Samen opleiden volgen in het eerste half jaar de reguliere voltijdroute.

3.2.2 Lestijden

PABO				
	Dagopleiding		Deeltijdopleiding	
	di t/m vr	maandag	maandag	woensdag
1	08.20 - 09.20	--		
2	09.20 - 10.20	--		
3	10.45 - 11.45	10.25 - 11.25		
4	11.45 - 12.45	11.25 - 12.25		
5	13.25 - 14.25	weekopening 12.25 - 12.55	13.25 - 14.25	13.25 - 14.25
6	14.25 - 15.25	14.25 - 15.25	14.25 - 15.25	14.25 - 15.25
7	15.50 - 16.50	15.50 - 16.50	15.50 - 16.50	15.50 - 16.50
8	16.50 - 17.50	16.50 - 17.50	16.50 - 17.50	16.50 - 17.50
9			18.30 - 19.30	18.30 - 19.30
10			19.30 - 20.30	19.30 - 20.30
11			20.45 - 21.45	20.45 - 21.45

De deeltijdopleiding pabo heeft één dag per week college. **Eén keer per periode worden er ook op een woensdag** deeltijdcolleges gegeven worden **van 13.25 – 21.45 uur**. Dit zijn de volgende data: 28 september 2022, 14 december 2022, 15 maart 2023 en 17 mei 2023.

3.2.3 Data (her)tentamens

In het jaaroverzicht en op Eduweb > Tentamens kun je terugvinden wanneer de (her)tentamens per doelgroep worden afgenomen. Inschrijfperiodes zijn erg belangrijk als je een tentamen moet maken. Deze periodes staan vermeld op de tentamenroosters. Je moet je voor elk tentamen waaraan je deel wilt nemen vooraf inschrijven.

De tentamens van pabo 4 worden in totaal drie keer aangeboden. Dit geldt dus niet voor herkansingen uit eerdere leerjaren die je als student van pabo 4 nog moet doen. Meer informatie over tentamenorganisatie en de bijbehorende regelingen vind je op Eduweb.

Binnen de opleiding SAM-DT is de toetsing anders vormgegeven. In deze opleidingsvariant wordt veelal gewerkt met praktische beroepsopdrachten. Een overzicht van de toetsing is te vinden in de tegel 'Toetsing SAM-DT' in OnderwijsOnline.

3.2.4 Werkweken

Kosten

De tarieven zijn nog niet officieel vastgesteld. Als de tarieven bekend zijn, worden die gepubliceerd op Eduweb. Voor de werkweken krijg je een aparte factuur via de e-mail, deze factuur moet je zelf overmaken en verloopt niet via de automatische incasso.

Pabo 1 Werkweek Overloon

Het thema van de werkweek in Pabo 1 in Overloon is 'Shalom at home'. Shalom is een Hebreeuws woord dat veelvuldig voorkomt in het Oude Testament. Het betekent 'vrede'. In je pabo-loopbaan ga je nader kennismaken met dit Bijbelse begrip en hoe het je kan helpen om te gaan met de grote diversiteit aan mensen en meningen in de wereld. In deze werkweek starten we dichtbij huis (at home). Een week lang trek je intensief met elkaar op en werk je samen. Daarnaast ontmoet je mensen met verschillende achtergronden en ga je met hen in gesprek. Bijbelse vrede begint echter in het hart, in de verhouding met God. De lezing van maandagavond gaat daarom over: Wie ben jij in de relatie met God en de ander? Tijdens deze week maak je ook kennis met allerlei facetten van de cultuur die van belang zijn voor het onderwijs.

Datum: 17 oktober – 21 oktober 2022

Contactpersonen: de heer S.J. van Dijk en mevrouw L.E. Driecé

Pabo 2

De werkweek in pabo 2 is geïntegreerd in leerlijn 1 en staat in het kader van de multiculturele samenleving.

Datum: 17 oktober - 21 oktober 2022

Contactpersoon: de heer A.A. van der Schans

Pabo 3

Naast de verplichte internationale route in pabo 4 biedt Driestar hogeschool de studenten van pabo 3 mogelijkheden om op vrijwillige basis met een buitenlandse reis mee te gaan.

Noot: gezien de ontwikkelingen in deze wereld rondom COVID-19 is alles onder voorbehoud.

Oekraïne

De oorlogssituatie in Oekraïne zorgt ervoor dat het erg lastig is om een studiereis te plannen. Als de situatie zodanig verandert dat we op reis kunnen, dan zullen alle p3-studenten daarvan op de hoogte gesteld worden.

Deze werkweek staat in het teken van de ontmoeting met leden van de christelijke kerken in Oekraïne. Ook kennismaking met door Driestar hogeschool gesponsord christelijk onderwijs (Radiance in Zhytomir) staat op het programma. Daarnaast maak je uitgebreid

kennis met de Oekraïense cultuur en geschiedenis. Doordat je in gastgezinnen verblijft, kom je in direct contact met de christenen in de Oekraïne. Voor informatie over deze reis kun je terecht bij de heer J.P. Proos en de heer D. van den Noort.

Israël

In de eerste helft van 2023 zijn we van plan een reis naar Israël te organiseren. Je moet dan denken aan een vakantieperiode (voorjaarsvakantie). Een en ander in samenwerking met "Christenen voor Israël". Aan het begin van het studiejaar zullen daar nadere mededelingen over volgen. Contactpersoon is de heer J.P. Proos. Facturatie van deze werkweek verloopt via Christenen voor Israël.

Pabo 4 Internationale routes

Binnen de voltijdopleiding dien je minimaal **3 studiepunten** te besteden aan een internationale oriëntatie. Elke student heeft in jaar 3 de keuze gemaakt voor een internationale route. De internationale oriëntatie is een onderdeel van pabo 4 die elke student als verdiepingselement van zijn opleiding moet kiezen.

Voor meer informatie zie 3.9.17 Internationalisering in deze gids

Pabo 4 Afsluiting Biezenmortel

Van 27 tot 30 maart 2023 wordt de afsluiting van pabo 4 georganiseerd in Biezenmortel. Deze dagen zijn gevuld met o.a. culturele activiteiten. Daarnaast is er tijd en ruimte in het programma om afscheid te nemen van elkaar en van de docenten.

Deelname is voor iedere P4-student verplicht. Contactpersoon is de heer J.P. Proos.

Afmelding

Mocht je onverwacht niet mee kunnen, dan moet je dit zo spoedig mogelijk melden bij de contactpersoon van desbetreffende werkweek. Zie voor financiële consequenties de paragraaf 3.8.2 'uitschrijving en restitutie overige betalingen' (kopje werkweek).

Werkweken, studiereizen en buitenlandstages kosten geld. We vinden het belangrijke onderdelen in je studie. Jullie snappen dat we daarvoor ook kosten naast het wettelijke collegegeld in rekening moeten brengen (studiereizen). We proberen die echter zo laag mogelijk te houden. We kunnen dit echter niet verplichten en we bieden dan ook, indien nodig, een kosteloos alternatief.

3.3 Inschrijving en collegegeld

3.3.1 Correspondentie naar officieel woonadres

Het is belangrijk dat je je adresgegevens goed registreert bij Studielink. Wij gebruiken namelijk Studielink als uitgangspunt bij het verzenden van mailingen en persoonlijke brieven. Op de site van Studielink is er ruimte om een postadres in te vullen. De afdeling studentzaken gebruikt echter alleen je officiële woonadres bij het versturen van post. Als er sprake is van een adreswijziging, dien je deze zelf door te geven aan Studielink. De afdeling studentzaken kan geen wijziging van persoonsgegevens doorvoeren. Als je je wijziging tijdig aanpast, komt de post op de juiste plek terecht!

De afdeling financiën gebruikt voor facturen jouw e-mailadres zoals dat in Studielink staat. Facturen worden via e-mail verzonden. Dit e-mailadres wordt ook gebruikt voor eventuele correspondentie indien je een studentenwoning van Driestar educatief huurt.

3.3.2 Regels en bedragen

In het Studentenstatuut is aangegeven welke rechten en plichten aan jouw inschrijving als student zijn verbonden. In de regelgeving wordt gesproken over twee soorten collegegeld: het wettelijk collegegeld en het instellingscollegegeld.

Het wettelijk collegegeld

Wordt betaald door een student:

- die niet eerder een Bachelor of Master heeft gehaald (tenzij voor het eerst een opleiding in onderwijs volgt en je eerder behaalde bachelor geen opleiding in de zorg betrof) en
- die voldoet aan het nationaliteitsvereiste. Dit houdt in dat de student de nationaliteit bezit van een land dat deel uitmaakt van de Europese Economische Ruimte (EER), de Surinaamse of de Zwitserse nationaliteit, of, onder voorwaarden, de Turkse nationaliteit (op grond van het Associatiebesluit 1/80). Studenten vallen ook onder de nationaliteitsvereiste als ze een familielid zijn van in Nederland wonende EU-burgers die niet de EER-nationaliteit hebben of als ze een verblijfsvergunning bezitten op basis waarvan ze in aanmerking komen voor studiefinanciering en
- die woont in Nederland, België, Luxemburg of een van de Bondsstaten Noord-Rijnland-Westfalen, Nedersaksen of Bremen van de Bondsrepubliek Duitsland.
- Wordt voor de voltijdopleidingen vastgesteld door het ministerie OCW
- Wordt voor de deeltijdopleidingen vastgesteld door de hogeschool.

Het instellingscollegegeld

- Geldt voor een student die geen recht heeft op wettelijk collegegeld.
- Wordt vastgesteld door de hogeschool.
- Is minimaal gelijk aan het wettelijk voltijd collegegeldtarief.

Er is één uitzondering op deze regeling. Een student betaalt wettelijk collegegeld indien hij met een tweede opleiding is begonnen terwijl de eerste opleiding (waarvoor wettelijk collegegeld wordt/werd betaald) nog niet was afgerond. Dit geldt dus voor degenen die een tweede opleiding volgen die gestart is vóór het behalen van de eerste bachelor en die niet onderbroken is geweest. Zodra de eerste studie is afgerond, betaalt de student wel instellingscollegegeld.

Collegegeldbedragen studiejaar 2022-2023

Opleidingsvorm	Wettelijk collegegeld*	Instellingscollegegeld
Voltijd	€ 2.209	€ 4.120
Deeltijd	€ 1.870	€ 4.120
Duaal	€ 2.209	€ 4.120

*Regeling halvering collegegeld: Eerste en tweedejaars studenten hoger onderwijs betalen de helft van het wettelijk collegegeld. Dit geldt voor voltijd, deeltijd en duale opleidingen. Kijk voor meer informatie en de voorwaarden over deze regeling op: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/halvering-collegegeld-eerstejaars>.

Aan de vaststelling van dit collegegeld kun je geen rechten ontnemen. De instelling behoudt zich het recht voor het collegegeld aan te passen indien wet- en regelgeving daartoe verplicht.

Overige studiekosten

Naast het collegegeld zijn er ook overige studiekosten zoals de werkweek en de aanschaf van studieboeken en studiemateriaal (de koorzangbundel, tekenmateriaal e.d.). Voor het eerste jaar zijn de totale kosten van boeken ongeveer € 1.800 (nieuwprijs studieboeken); voor overige jaren ongeveer € 250. *Boeken worden door de student zelf besteld.*

3.3.3 Betalingsmogelijkheden

Hoe betaal je het collegegeld?

Voor het studiejaar 2022-2023 moet je de betaling van het collegegeld via StudieLink regelen. Driestar hogeschool maakt voor de incasso van het collegegeld gebruik van een digitale machtiging in StudieLink.

Het collegegeld mag op twee manieren worden voldaan:

1. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in één keer van je rekening af te schrijven. Het bedrag wordt dan eind september 2022 (of zo snel mogelijk daarna) van de rekening afgeschreven.

2. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in tien termijnen van je rekening af te schrijven. In dat geval ben je € 21 administratiekosten verschuldigd. Dit wordt geïncasseerd bij de 1e termijn. De bedragen worden vanaf eind september 2022 elke maand van je rekening afschreven t/m eind juni 2023.

Denk goed na bij het doen van je inschrijving of je in één keer of in termijnen wilt betalen. De betaalwijze is namelijk achteraf niet meer te wijzigen, nadat je eenmaal je betaalgegevens hebt ingevuld en de machtiging hebt bevestigd in Studielink.

Zorg dat er voldoende saldo op je rekening staat op het moment dat er geïncasseerd wordt. Na een tweede mislukte incasso worden er € 10 administratiekosten in rekening gebracht per mislukte poging.

Incassodata voor studiejaar 2022/2023

De incassodata zijn:	
Eenmalig	27-09-2022
Termijn 1	27-09-2022
Termijn 2	27-10-2022
Termijn 3	25-11-2022
Termijn 4	27-12-2022
Termijn 5	27-01-2022
Termijn 6	27-02-2023
Termijn 7	27-03-2023
Termijn 8	27-04-2023
Termijn 9	26-05-2023
Termijn 10	27-06-2023

Betaling door werkgever

Betaalt je werkgever? Schrijf je dan eerst in via Studielink en kies bij betaling voor "betaling op andere wijze". Zonder herinschrijving kunnen wij het formulier niet verwerken. Vul vervolgens de garantieverklaring "werkgever betaling collegegeld" in. Dit formulier kun je vinden via onderstaande link: [Garantieverklaring-werkgever-betaling-collegegeld-2022-2023.pdf \(driestar-hogeschool.nl\)](https://www.driestar-hogeschool.nl/Garantieverklaring-werkgever-betaling-collegegeld-2022-2023.pdf)

3.3.4 Tweede inschrijving

Het is mogelijk om twee (of meer) studies naast elkaar te volgen. Alleen bij de opleiding van eerste inschrijving ben je dan collegegeld verschuldigd. Hieronder staan de verschillende mogelijkheden van een tweede inschrijving:

Eerste en tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Je betaalt collegegeld voor je eerste inschrijving. Je hoeft verder niets te regelen voor je tweede inschrijving. Wanneer het bedrag voor de opleiding van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij tweede inschrijving (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

Eerste inschrijving elders, tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Als je een eerste inschrijving aan een andere universiteit of hogeschool hebt moet je het volledige collegegeld betalen bij die instelling. Je kunt als tweede inschrijver bij Driestar hogeschool per 1 september worden ingeschreven als je bij de instelling van eerste inschrijving het collegegeld hebt betaald. In dit geval dien je een Bewijs Betaald Collegegeld op te vragen bij die hogeschool of universiteit. Deze lever je in bij de afdeling Studentenzaken. Wanneer het bedrag bij de instelling van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij tweede inschrijving aan Driestar hogeschool (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

Eerste inschrijving aan Driestar hogeschool, tweede inschrijving elders

Het is ook mogelijk dat je een eerste inschrijving aan Driestar hogeschool hebt en een tweede inschrijving elders. In dat geval kun je een Bewijs Betaald Collegegeld aanvragen bij de afdeling Financiën. Deze lever je in bij de andere hogeschool of universiteit.

3.3.5 Digitale machtiging collegegeld in Studielink

Je betaalt collegegeld voor ieder studiejaar dat je bent ingeschreven bij Driestar hogeschool. De betaling regel je zelf online met een digitale machtiging in Studielink.

Samengevat moet je de volgende acties uitvoeren:

- Log in op Studielink: www.driestar-educatief.Studielink.nl
- Schrijf je (her)in voor het eerstvolgende collegejaar
- Het collegegeld wordt vastgesteld door de hogeschool
- Bevestig je machtiging

Belangrijke informatie!

- Om gebruik te maken van de digitale machtiging moeten je persoonsgegevens zijn gecontroleerd.
- Betaalt een bedrijf/werkgever namens jou het collegegeld via machtiging of factuur? Vul dan in: "betaling op andere wijze" en vul de garantieverklaring in.
- Betaalt iemand anders voor jou het collegegeld (bv. een ouder) of betaal je zelf maar ben je minderjarig? Dan moet die andere persoon de digitale machtiging ondertekenen met zijn/haar eigen DigiD.
- Je kunt de ingevulde betalingsgegevens na bevestiging in Studielink niet meer wijzigen.
- Wil je na het bevestigen van de digitale machtiging toch je betalingsgegevens wijzigen? Stuur dan een mail naar collegegeld@driestar-educatief.nl.
- Volg je ook een opleiding aan een andere onderwijsinstelling. Dan heb je mogelijk recht op vrijstelling van collegegeld i.v.m. een tweede inschrijving. Lever dan een Bewijs Betaald Collegegeld (BBC) voor 1 september 2022 in bij de afdeling studentzaken van Driestar hogeschool.

Vragen

Voor vragen over digitale machtiging van het collegegeld kun je een e-mailbericht sturen naar collegegeld@driestar-educatief.nl.

3.3.6 Bewijs van inschrijving

Elke student die het collegegeld betaald heeft of de machtiging heeft afgegeven, krijgt na 1 oktober een bewijs van inschrijving. Het is van belang dit bewijs goed te bewaren; bepaalde instanties vragen om zo'n bewijs in verband met een uitkering of verzekering. Het kan zijn dat deze instanties vragen om het origineel, dan is het belangrijk dat je zelf nog een kopie bewaart. Het opnieuw verstrekken van een bewijs van inschrijving kost € 4,50.

3.3.7 Opnieuw inschrijven met een voorlopig Bindend afwijzend studieadvies

Als een student zich inschrijft voor de opleiding waarvoor hij zich in een eerder stadium heeft uitgeschreven terwijl hij in het bezit is van een voorlopige BAS, kan aan hem in het tweede jaar van inschrijving een bindend afwijzend studieadvies worden gegeven met inachtneming van de tijdens de eerdere inschrijving gegeven voorlopige BAS. Zie ook de Onderwijs en examenregeling art. 3.4.6.

3.3.8 Beëindigen inschrijving - exitgesprek

Als je van plan bent om te stoppen met je studie word je verzocht het definitieve besluit pas te nemen als de omstandigheden met de studietoelatingcoördinator/algemeen decaan de heer N. den Besten zijn besproken.

3.4 Toetsing

3.4.1 Toelatingseisen voor de pabo

Iedereen die naar de pabo wil - behalve studenten met een vwo-diploma of een afgeronde hbo-opleiding -, moet aan toelatingseisen voldoen. Dit betekent dat je genoeg kennis moet hebben van

aardrijkskunde, geschiedenis en natuur en techniek. Op dit moment mogen de toelatingstoetsen van deze vakken ook tijdens het eerste jaar van de opleiding gemaakt worden. Deze regelgeving kan weer wijzigen.

Als je een havodiploma hebt behaald en havo-eindexamen hebt gedaan in aardrijkskunde en geschiedenis voldoe je aan de toelatingseisen voor die vakken. Voor natuur en techniek geldt dat je aan de eisen voldoet wanneer je een havodiploma hebt behaald en je havo-eindexamen hebt gedaan in natuurkunde, biologie of NLT (Natuur, Leven en Technologie).

Als je geen havo-eindexamen hebt gedaan in (één van) de vakken of op het mbo zit, kun je door het maken van een toelatingstoets per vakgebied aantonen dat je al genoeg weet van dat vakgebied. Per vakgebied (aardrijkskunde, geschiedenis en natuur en techniek) is er een toelatingstoets. De toetsen zijn op het niveau van havo3/vmbo-t4. De uitslag van de toetsen is vijf jaar geldig. Alle toetsen mag je maximaal één keer herkansen per jaar.

Voor meer informatie over de toelatingstoetsen en het ondersteuningsaanbod ga je naar www.goedvoorbereidnaardepabo.nl. Voor de studenten die zich willen voorbereiden is hulp beschikbaar door middel van (zelfstudie) leermaterialen en bijscholing.

3.4.2 Rechten en plichten

Je rechten en plichten in het kader van toetsing zijn te vinden in de OER en in het daarbij als bijlage opgenomen Toetskader. Deze regeling(en) is (zijn) te vinden op Eduweb.

3.4.3 Wijze van toetsing

Hoe een module of een cluster van modules wordt getoetst, is aangegeven in OnderwijsOnline. Daarnaast is de toetsing opgenomen in het studentvolgsysteem Osiris, waar de verschillende onderdelen per toets aangegeven staan (zie ook 3.9.3 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail).

3.4.4 Aanwezigheidsplicht

In OnderwijsOnline is bij de afzonderlijke colleges c.q. onder het kopje 'toetsing' vermeld bij welke colleges je aanwezig dient te zijn. Wanneer je niet voldoende aanwezig bent geweest, kan een aanvullende opdracht worden verstrekt.

3.4.5 Verplichte toetsen

3.4.5a Landelijke rekentoets voor propedeusestudenten

In het eerste jaar van de opleiding wordt de landelijke rekentoets van CITO afgenomen. De normering van de toets is landelijk bepaald en dus op alle pabo's gelijk. Het minimale aantal punten dat behaald moet zijn is de 103-norm. Wanneer je de toets niet met goed gevolg hebt afgelegd tijdens het eerste jaar van de opleiding, volgt automatisch een bindend afwijzend studieadvies (BAS). Je wordt aan het begin van het eerste studiejaar via een basistoetsfolder geïnformeerd over de normering, de afnamemomenten, de mogelijkheden voor bijscholing en de gevolgen van het niet behalen van een toets.

3.4.5b Toetsvorm spreekvaardigheid Engels

De spreek- en gespreksvaardigheidstoets Engels voor Pabo 3 bestaat uit drie taken waarmee de student wordt beoordeeld op woordenschat, grammatica, vlotheid van spraak, uitspraak en afstemming van zijn/haar Engels op een beoogde doelgroep (Classroom English).

3.4.5c Landelijke kennistoetsen 10 voordeleraar

Alle studenten moeten de verplichte kennistoetsen Nederlandse taal en Rekenen-Wiskunde maken en met een voldoende afronden.

Deze toetsen worden gemaakt door de studenten in het derde jaar. Er zijn twee voorwaarden om deze toets te mogen maken:

1. Je hebt je propedeuse behaald
2. Je hebt de kennisbasismodule Rekenen en Nederlands volledig afgerond.

Elke student krijgt per cursusjaar twee gelegenheden de toets te maken. Een voldoende voor de toets is een extra bewijs van vakkennis.

Meer informatie over de kennistoetsen vind je op de website: <https://lkt.10voordeleraar.nl>. Hier staan ook oefentoetsen klaar. De oefentoetsen beslaan de kennisdomeinen die ook in de landelijke

kennistoets aan bod komen. Ze bevatten hetzelfde soort en hetzelfde aantal vragen. Voor een optimaal leereffect, krijgen deelnemers na afloop het percentage goede antwoorden te zien.

Er is een *speciale regeling collegegeld* voor studenten die alle studiepunten hebben gehaald maar alleen nog een externe toets moeten halen. Als dit mogelijk voor jou van toepassing is neem dan contact op met de studietoetscoördinator, de heer N. den Besten.

3.4.6 Bindend afwijzend studieadvies

Wanneer je tijdens het eerste leerjaar niet voldoende studiepunten behaalt, minder dan 52 deelstudiepunten inclusief stage, of de stage met niet met voldoende resultaat afrondt, zijn we genoodzaakt je een bindend afwijzend studieadvies (BAS) te geven. Dat wil zeggen dat je de opleiding moet beëindigen. De regels die we daarbij hanteren zijn weergegeven in de onderwijs- en examenregeling.

Je krijgt een waarschuwing ('voorlopige BAS') wanneer de studievoortgang gedurende je propedeuse achterblijft. In hoofdlijnen verloopt dit als volgt

- Een waarschuwing via e-mail na de eerste tentamenperiode als een student minder dan 10 studiepunten heeft behaald en na de tweede tentamenperiode minder dan 20 studiepunten.
- Een waarschuwing via een brief als na de derde tentamenperiode minder dan 30 studiepunten behaald zijn.
- Na tentamenperiode vier een waarschuwing per e-mail als de student minder dan 42 studiepunten heeft behaald.
- Vanaf stageperiode 1 kan er een waarschuwing gegeven worden als de stage van die periode niet met een voldoende wordt afgerond.
- Een student in pabo 1 krijgt een voorlopige BAS indien na twee toetskansen de rekentoets nog niet met een voldoende is afgerond. Een definitieve BAS wordt verstrekt na drie keer onvoldoende resultaat.

Voorstellen tot het uitreiken van een BAS op grond van de stage worden door het begeleidingsteam altijd voorgelegd aan de examencommissie, die namens de opleidingsmanager vervolgens een besluit neemt. De examencommissie toetst marginaal en inhoudelijk, dat wil zeggen zij gaat na of de juiste procedure gevolgd is en of in vergelijkbare situaties dezelfde normen zijn gehanteerd én of de regels van het OER correct zijn gevolgd.

De student wordt in de gelegenheid gesteld te worden gehoord voordat de BAS wordt uitgereikt. Zie voor een uitgebreide procedurebeschrijving de procedurevoorschriften BAS die is opgenomen als bijlage 3 bij de OER-pabo.

NB1: Indien een student zich inschrijft voor de opleiding die zich in een eerder stadium heeft uitgeschreven terwijl hij in het bezit is van een voorlopige BAS, kan aan hem in het tweede jaar van inschrijving een bindend afwijzend studieadvies worden gegeven met inachtneming van de tijdens de eerdere inschrijving gegeven voorlopige BAS.

NB2: wijzigingen voorbehouden.

Persoonlijke omstandigheden

Mocht de studievertraging te wijten zijn aan persoonlijke omstandigheden zoals genoemd in OER- algemeen deel, dan verzoeken we je hiervan zo spoedig mogelijk melding te doen bij de heer Den Besten, studietoetscoördinator / algemeen decaan. Deze persoonlijke omstandigheden kunnen eventueel een geldige reden zijn voor het uitstellen van het bindend studieadvies. Maar meld deze wel tijdig!

3.4.7 Inschrijven voor (her)tentamens

Voor ieder tentamen moet je je inschrijven.

3.4.7a Herkansing in een ander cursusjaar? Opgelet!

Tentamenstof en opdrachten kunnen per cursusjaar veranderen. Ook de periode waarin een module wordt aangeboden kan veranderen. Bij herkansing dien je goed nota te nemen van de moduleplanning die voor dit cursusjaar geldt en van de module inhouden die in OnderwijsOnline beschreven staan. De moduleoverzichten zijn te vinden op Eduweb.

3.4.8 Protocol inzage tentamens

Zoals aangegeven in de onderwijs- en examenregeling geldt voor de studenten van de hogeschool een inzage-regeling. Inzage in je beoordeelde werk is alleen mogelijk binnen de grenzen van deze regeling:

- De uitwerkingen van tentamens blijven het eigendom van de hogeschool en worden gedurende een periode van tenminste twee jaren gearhiveerd.
- Iedere periode worden er inzagemomenten gehouden voor schriftelijke (her)tentamens. Je kunt dan het nagekeken werk bekijken. Hiervoor moet je een geldig legitimatiebewijs tonen. De momenten en plaatsen van inzage worden tijdig bekend gemaakt via Eduweb. Buiten deze momenten is inzage niet mogelijk.
- Een kopie van het nagekeken tentamen is niet mogelijk.
- Wil je een gesprek met de docent over het nagekeken werk dan kun je dit tijdens de inzage aangeven. De docent wordt dan op de hoogte gesteld van je verzoek om een gesprek over jouw werk te hebben en krijgt een kopie van de uitwerking. Je dient zelf een afspraak met de docent te maken.

3.4.9 Tentamenregels

Het maken van tentamens is aan diverse regels gebonden. Inschrijving voor alle (her)tentamens is bijvoorbeeld verplicht en je moet je ook kunnen legitimeren. Deze en andere regels zijn onder andere terug te vinden in de tentamenregels die als bijlage bij de OER zijn opgenomen. Ook zijn de tentamenregels op Eduweb gepubliceerd.

3.4.10 Diploma Christelijk Basisonderwijs

Aan het eind van de opleiding kun je naast het pabo-diploma een apart godsdienstdiploma ontvangen, te weten het Diploma Christelijk Basisonderwijs (DCBO). Dit diploma is landelijk erkend. Voor eisen waaraan je hiervoor moet voldoen, verwijzen we naar paragraaf 4.3 'Reglement Diploma Christelijk Basisonderwijs (DCBO)'.

3.5 Studieloopbaanbegeleiding

3.5.1 Algemeen

Bij je persoonlijke en professionele ontwikkeling word je begeleid door je studieloopbaanbegeleider (slb'er). Deze houdt je studie- en stageresultaten bij en bezoekt je doorgaans tijdens je stage. Per periode is er voor voltijdstudenten een tweetal intervisie-uren ingeroosterd waarop je binnen een vaste groep van studie- en stagebegeleiding met medestudenten en je studieloopbaanbegeleider reflecteert op je leerproces. Je dient tijdens deze uren een actieve bijdrage te leveren. Als je niet aanwezig bent bij intervisie, krijg je geen studiepunten voor je stage tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden (dit ter beoordeling van je docent).

Binnen de vernieuwde opleiding SAM-DT hebben veel studenten een schoolopleider in plaats van een studieloopbaanbegeleider. Deze schoolopleider heeft dezelfde taken als een studieloopbaanbegeleider, maar is werkzaam op een basisschool.

Binnen deze stream zijn er geen intervisie-uren. Deze intervisie vindt plaats in de leergemeenschap.

3.5.2 Begeleidingsteam

Je studieloopbaanbegeleider is lid van een begeleidingsteam (bt), dat, met het oog op de voortgang van de studie van jullie als studenten, minimaal na elke stageperiode alle zaken bepreekt die te maken hebben met de resultaten van studie en stage van de studenten binnen hun bt. De voorzitter van het begeleidingsteam wordt begeleidingsteamcoördinator (btc'er) genoemd. Je slb'er fungeert voor jou als aanspreekpunt.

De regels rondom de studie-stagebegeleiding van duale studenten staan beschreven in het contract dat met de student en de school is afgesloten.

3.5.3 Inleveren portfolio's

Het portfolio moet je in de eerste week na de stage inleveren bij de slb' er. De data van inleveren worden schriftelijk bekend gemaakt door de voorzitter van het stageteam in het nieuwe cursusjaar. Ook als nog niet alle dagdelen stage zijn gelopen moet het pf ingeleverd worden. De overgebleven dagdelen schuiven door naar de volgende periode. Als er geen portfolio is ingeleverd, kan de gelopen stage ongeldig verklaard worden.

3.5.4 Bespreken portfolio's

Het portfolio wordt na elke stageperiode besproken. Pas wanneer dit gedaan is mag een student aan de volgende stageperiode beginnen. Als het portfolio niet is besproken, kan de gelopen stage ongeldig verklaard worden.

Binnen de vernieuwde opleiding SAM-DT leveren studenten maar twee keer per jaar een portfolio in. Het hele proces rond het werken met het portfolio werkt anders bij SAM-DT. Alle informatie (incl. uiterste inleverdata) is te vinden in de tegel 'Toetsing SAM-DT' in OnderwijsOnline.

3.5.5 Inleveren beginsituatie

Er mag pas aan een nieuwe stage begonnen worden als er een "beginsituatie" (de leerdoelen) is ingeleverd bij de slb' er en deze goedgekeurd is.

3.6 Lio-stage en afronding voltijdopleiding

Tijdens het vierde leerjaar wordt op vier onderdelen gecontroleerd of je voldoet aan de vereiste criteria voor het op lio-stage gaan en het afstuderen.

1. Afronding leerlijn 1

Zoals je kunt lezen in de uitgebreidere beschrijving (zie hoofdstuk 2) komt de afronding van leerlijn 1 voort uit de keuzemodules die je in leerlijn 1 hebt gevolgd. De afronding voor leerlijn 1 start in periode 4 van pabo 3. Er wordt dringend geadviseerd niet op lio-stage te gaan voordat dit onderdeel leerlijn 1 (nagenoeg) is afgerond. Als je toch op lio-stage gaat terwijl leerlijn 1 niet is afgerond, loop je het gevaar studievertraging op te lopen. Bij je eindgesprek van leerlijn 1 laat je het beoordelingsformulier leerlijn 1 door desbetreffende docent volledig invullen. De docent voert het cijfer in en de student plaatst het werkstuk op de digitale scriptiebank. Ook moet het werkstuk van leerlijn 1 in Osiris staan.

2. Lio-stage

Om aan de lio-stage te kunnen beginnen, dien je minimaal 180 studiepunten (3-jarige opleiding: 120) te hebben behaald voor aanvang van je lio-stage. Voor de deeltijd-opleiding geldt een norm van 170 cq 110 studiepunten. Tevens dien je voor de stage van pabo 3 een voldoende te hebben behaald.

Aan de pabo 4 studenten wordt een aantal keer per cursusjaar de stand van zaken van het aantal studiepunten doorgegeven. De afstudeercoördinator, de heer J.P. Proos, en de studietoelichting / algemeen decaan, de heer N. den Besten, zijn contactpersoon.

3. Afstuderen Beroepsgericht

De voorbereiding van het afstudeertraject Beroepsgericht (leerlijn 2 of 3) start in periode 4 van pabo 3 en wordt verder uitgewerkt in pabo 4. Tijdens dit afstudeertraject laat de student zien dat hij onderzoekend kan handelen in de beroepspraktijk; dit kan door het doen van een onderzoek, of door het ontwikkelen van beroepsproducten op basis van een vooronderzoek. Het is mogelijk om het afstuderen voor de lio afgerond te hebben, maar de student kan er ook voor kiezen om het praktijkdeel in de lio-stage te doen.

Het afstudeertraject omvat 5 fasen. Elke fase wordt apart ingeleverd via Onderwijs Online en beoordeeld. Totaal omvat het afstudeertraject 10 studiepunten. Een student kan alleen begeleiding bij het afstuderen ontvangen indien de module praktijkonderzoek 1 en 2 is afgerond.

4. Aanvragen diploma

Wanneer je alle onderdelen van je studie met een voldoende hebt afgerond en je de beide afstudeeropdrachten digitaal hebt aangeleverd in TP en op de scriptiebank, moet je je voor de diplomering aanmelden in Osiris (menu: school > diploma-aanvraag > genereren diploma-aanvraag). *Wijzigingen voorbehouden in verband met nieuw studentinformatiesysteem.*

3.7 Diplomering en afstuderen

Planning diploma-uitreikingen schooljaar 2022-2023

Maand	Jaar	Datum laatste studieactiviteit		Examencommissie-vergadering	Diploma-uitreiking	Tijd / locatie
september	2022	Do	30 sept.	Wo	12 okt 14.00-16.00	-
oktober	2022	Vr	21 okt.	Wo	9 nov. 14.00-16.00	woensdag 23 nov. 16.00 uur / congreszaal
november	2022	Di	30 nov.	Wo	14 dec. 14.00-16.00	-
december	2022	Vr	23 dec.	Wo	11 jan. 14.00-16.00	woensdag 18 jan. 16.00 uur / congreszaal
januari	2023	Vr	31 jan.	Wo	8 feb. 14.00-16.00	-
februari	2023	Vr	24 feb.	Do	9 mrt 08.30-10.30	woensdag 29 mrt 16.00 uur / congreszaal
maart	2023	Do	31 mrt	Wo	12 april 14.00-16.00	-
april	2023	Vr	28 april	Wo	10 mei 14.00-16.00	woensdag 17 mei 16.00 uur / congreszaal
mei	2023	Di	31 mei	Wo	14 juni 14.00-16.00	-
juni	2023	Wo	20 juni			-
juli	2023	-	-	Wo	21 juni 14.00-16.00	woensdag 5 juli 15.00 uur / St. Janskerk
augustus	2023	-	-	Di	29 aug. 09.00-12.00	-
augustus	2023	Wo	31 aug.	Wo	6 sept. 14.00-16.00	woensdag 13 sept. 15.00 uur / St. Janskerk

Diploma-uitreikingen

De bijeenkomsten van de diploma-uitreiking vinden meestal plaats in de congreszaal van de hogeschool om 16.00 uur 's middags. Uitzonderingen zijn de bijeenkomsten op woensdag 5 juli 2023 en woensdag 13 september 2023, die beginnen om 15.00 uur in de St. Janskerk.

Laatste studieactiviteit

De laatste studieactiviteit kan tot uiterlijk de laatste werkdag van de maand plaatsvinden. Uitzondering hierop is de maand juni 2023. Wie het diploma bij de grote extra feestelijke uitreiking in de Sint Janskerk op 5 juli wil ontvangen zal uiterlijk woensdag 20 juni 2023 de laatste studieactiviteit verricht moeten hebben.

Bevoegdheidsverklaring

Je kunt een bevoegdheidsverklaring ontvangen als bewijs dat je de studie hebt afgerond. Stuur een mailtje naar studentinfo@driestar-educatief.nl. Je verklaring wordt dan via e-mail verstuurd. Wij hanteren de datum van diploma-aanvraag als de datum van je laatste studieactiviteit.

Binnenkort wijzigt de procedure voor het aanvragen van een bevoegdheidsverklaring, dit zal via Eduweb bekend worden gemaakt.

Uitschrijven

Je betaalt collegegeld voor de maanden dat je als student staat ingeschreven. Teveel betaald collegegeld wordt teruggestort. Dit bedraagt 1/12 deel voor iedere maand die je in het cursusjaar niet meer staat ingeschreven. Bij beëindiging in de maanden juni, juli of augustus heeft de student geen aanspraak op terugbetaling.

Je hebt als student ook het recht om tot het eind van het cursusjaar ingeschreven te blijven staan. Dus tot en met 31 augustus. Dit kan van belang zijn als je studiefinanciering ontvangt en gebruik maakt van het studentenreisproduct. Je betaalt dan wel collegegeld voor het hele cursusjaar. Als je dit wilt, kun je dit aangeven bij je diploma-aanvraag via Osiris.

3.8 Uitschrijving

3.8.1 Uitschrijving en restitutie collegegeld

Als je wilt stoppen met je opleiding, moet je een uitschrijfverzoek doen via www.StudieLink.nl. De uitschrijving vindt plaats per de eerste van de volgende kalendermaand na ontvangst van het uitschrijfverzoek.

Een student die van plan is met de studie te stoppen wordt verzocht het definitieve besluit pas te nemen als hij gesproken heeft met de studietoelichting / algemeen decaan, de heer N. den Besten.

Heb je een uitschrijfverzoek via StudieLink ingediend en word je uitgeschreven, dan heb je geen recht meer op:

- het volgen van onderwijs en het doen van tentamens en examens;
- studiefinanciering en een studentreisproduct.

Bij tussentijds uitschrijven heb je recht op restitutie van een deel van het collegegeld. Dit bedraagt 1/12 deel voor iedere maand die je in het cursusjaar niet meer staat ingeschreven. Bij beëindiging in de maanden juni, juli of augustus heeft de student geen aanspraak op terugbetaling.

Opmerking 1: Voor pabo 4 studenten is het mogelijk om de studiefinanciering te behouden tot en met het einde van het cursusjaar, ook al studeer je eerder af. Je moet dan duidelijk aangeven bij de diploma-aanvraag via Osiris wanneer je je uit wilt laten schrijven bij DUO. Wil je ingeschreven blijven staan tot en met augustus dan heb je geen recht op teruggave van collegegeld.

Opmerking 2: Het is altijd verstandig om eerst te informeren bij DUO wat de consequenties zijn voor je beurs of tegemoetkoming studiekosten als je tussentijds stopt.

3.8.2 Uitschrijving / restitutie overige betalingen

Als je een werkweek moet annuleren gelden de volgende regels:

Werkweek pabo 1 en 2*

Ben je voor 1 oktober gestopt, dan hoeft je het bedrag van de werkweek niet te betalen. Ben je op of na 1 oktober gestopt (en voor de werkweek) dan ben je de helft van het bedrag verschuldigd. Bij afmelding door ziekte of door een andere reden moet je ook de helft van het bedrag betalen. Het bedrag voor de werkweek wordt apart gefactureerd en wordt niet meegenomen in de automatische incasso.

Internationale werkweek (pabo 3 en 4)*

Kosteloos annuleren voor de internationale werkweek pabo kan nog voor 1 juli 2022.

Geldige reden: Annuleren van de reis is na de gestelde datum enkel mogelijk met een geldige reden (zoals ziekte, overlijden in naaste omgeving). Dat moet kunnen worden aangetoond door een verklaring van de arts of van de decaan studie en handicap van Driestar hogeschool.

Annuleringskosten: Mocht je na de gestelde datum van 1 juli 2022 willen annuleren dan gelden, ongeacht de reden, de volgende onkostenvergoedingen in verband met de reeds gemaakte kosten.

- Na 1 juli 2022: je bent 50% van het reisbedrag verschuldigd. Noot: Eventueel is het voor 1 september 2022 nog mogelijk iemand anders in jouw plaats mee te laten gaan, zonder kosten. Dit kan alleen in overleg met het International Office en wanneer dit schriftelijk en ondertekend door beide studenten verklaard wordt.
- Na 1 september 2022: je bent 75% van het reisbedrag verschuldigd.
- Een week voor de reis: je bent 100% van het reisbedrag verschuldigd.

Collegekaart

Wanneer een student het saldo van zijn collegekaart terug wil, dient hij hiervoor een formulier in te vullen dat af te halen is bij studentzaken. Het bedrag wordt alleen uitgekeerd als:

- de student is uitgeschreven of het getuigschrift heeft behaald en
- het saldo van de collegekaart minimaal € 7,50 bedraagt.

3.9 Faciliteiten

3.9.1 Collegekaart

De collegekaart wordt eenmalig bij de start van de opleiding door de school verstrekt. Met de collegekaart kan gebruik gemaakt worden van de faciliteiten binnen school. De kaart bevat geen foto meer zoals eerder wel het geval was, dus kan ook niet als legitimatie dienen bij tentamens. Als de pas defect of verloren is, wordt tegen betaling van € 5,- een nieuwe kaart verstrekt. Opwaarderen van je collegekaart kan via Eduweb of de computer op de begane grond.

3.9.2 Mediatheek

Lenen van materialen

De materialen van onze mediatheek zijn verdeeld over twee ruimtes, te weten mediatheek 0.35 (begane grond) en mediatheek 3.06 (derde verdieping). Met je studentenpas kun je in beide mediatheken materialen lenen.

In mediatheek 0.35 hebben we een uitgebreide collectie materialen die je kunt gebruiken bij de voorbereiding van je stage op de basisschool en om je lessen te verrijken. Je kunt hierbij denken aan aanschouwelijk lesmateriaal, vertelkleding, leskisten enz. Ook de meest recente basisschoolmethodes staan hier ter inzage. Digitale methoden en leermiddelen kun je inzien en uitproberen op ons digibord.

In de ruimte boven in 0.35 (1.43) vind je computerwerkplekken, waarvan een gedeelte afgeschermd is om in stilte te kunnen werken.

Tenslotte vind je in 0.35 ook een professionele studio compleet met camera, verlichting en greenscreen, die mag gebruiken om bijvoorbeeld een opdracht in te leveren. Voor het bewerken van de video is een PC beschikbaar in 1.43.

In mediatheek 3.06 vind je een collectie van ruim 25.000 boeken.

Met name de collecties godsdienst, jeugdliteratuur en pedagogiek zijn zeer uitgebreid.

Ook hier zijn computerwerkplekken met draadloos internet voor je beschikbaar.

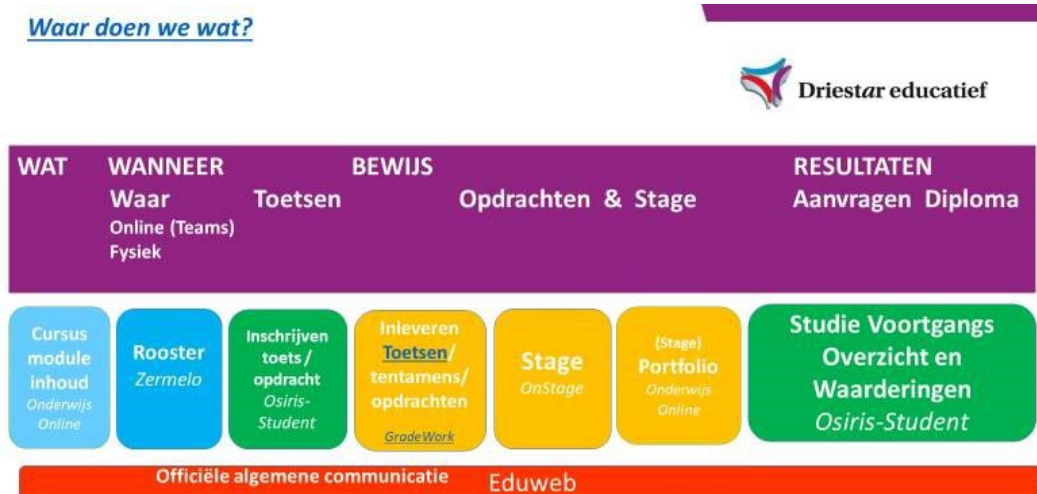
Wil je een kijkje nemen in onze catalogus, klik dan op Eduweb de knop 'Mediatheek' aan. Vervolgens zie je de link naar onze catalogus. Voor onderzoeken en scripties heb je vanuit de catalogus ook toegang tot diverse databanken met wetenschappelijke artikelen.

3.9.3 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail

Gedurende het schooljaar houden we je met Eduweb, een intranet voor onze studenten, op de hoogte van actuele zaken en wetenswaardigheden over de opleiding. Indien nodig informeren we je ook via je e-mailadres van Driestar hogeschool. Je wordt geacht van de inhoud kennis te hebben genomen; dus wees daar alert op. Bij het begin van je opleiding krijg je informatie over de toegang tot het netwerk en hoe je e-mail van buitenaf kunt lezen.

Binnen Driestar hogeschool maken we gebruik van verschillende software oplossingen die jullie ondersteunen bij de opleiding binnen onze hogeschool.

In onderstaande schema zie je waar we wat doen gedurende het proces van je opleiding:

Studentinformatiesysteem

Via de website www.driestar-educatief.nl zijn je studieresultaten te raadplegen.

Kies vanaf de startpagina voor de keuze: 'Eduweb'. Nadat je ingelogd bent, kies je uit de keuzes links in het scherm 'Osiris'. De directe link is: <https://driestar.osiris-student.nl/#/login>. De handleiding is te vinden op het prikbord van Osiris, in het menu Start > Prikbord.

OnderwijsOnline

Driestar hogeschool gebruikt als elektronische leeromgeving (ELO) het software pakket #OnderwijsOnline. Als student kan je daar alle informatie vinden met betrekking tot je opleiding. De module-inhoud is ook per module gepubliceerd in #OnderwijsOnline. Daarnaast is #OnderwijsOnline beschikbaar om portfolio's (bijvoorbeeld stage portfolio) in aan te maken.

Gradework

Voor het inleveren van opdrachten wordt Gradework gebruikt. Het inloggen is op basis van je inlog voor Office.com.

OnStage

Het stageproces is ondergebracht in Onstage. Ook hiervoor kun je inloggen via je office.com account.

Wachtwoord resetten

Op de inlogpagina van Eduweb heb je de mogelijkheid om je eigen wachtwoord te resetten. Hiervoor moet je je wel eerst hebben geregistreerd voor wachtwoordherstel. Dit kun je doen door gebruik te maken van de hyperlink die in het grijs staat vermeld op dezelfde inlogpagina. In de navigatiestructuur van Eduweb aan de linkerkant zijn beide snelkoppelingen ook opgenomen.

OneDrive

Je Driestar documenten kun je het beste opslaan op de OneDrive van Driestar educatief. Je kunt deze bereiken via de navigatiestructuur op Eduweb (ook op je eigen laptop!).

Helpdesk

Voor alle vragen rond ICT kun je bij de helpdesk terecht. E-mail: helpdesk@driestar-educatief.nl, telefoon: 0182 540 320.

Verwerkingssoftware van Gynzy: adaptief leren in je klas eenvoudig geregeld

Gynzy verwerking is adaptieve lesstof voor iedere leerling. Kies een van de bekende methodes of werk met persoonlijke leerroutes in de Gynzy Werelden.

Krijg toegang tot handige digibord tools voor het geven van interactieve lessen. Ontdek onze kant-en-klare instructielessen, themalessen en handige trainers. Voor meer info: www.gynzy.com.

Tijdens je studieperiode is het mogelijk om je gratis in te schrijven en Gynzy (inclusief partner pakketten) te gebruiken. Je mag het account ook op je stageplek gebruiken. Je kunt je via de volgende link eenvoudig registreren: <https://accounts.gynzy.com/register>

3.9.4 Handleiding computergebruik Driestar hogeschool

Een handleiding voor computergebruik op onze hogeschool vind je op Eduweb. In de handleiding staat uitleg over toegang tot het netwerk, wachtwoordvereisten, toegang tot Eduweb, e-mail en Osiris. Ook is beschreven wat je moet doen als je niet in kunt loggen.

3.9.5 Kopieer- en printfaciliteiten

Op diverse plaatsen in het gebouw staan kopieerapparaten en printers. Met je studentenpas kun je daar tegen kostprijs kopiëren en printen. De kopieerapparaten in de mediatheek kunnen ook in kleur printen.

3.9.6 Audiovisuele apparatuur

Videocamera's en opnameapparatuur kun je lenen bij de balie van de mediatheek (0.35).

3.9.7 Bespelen orgel en piano's

Je kunt in principe kosteloos het op school aanwezige orgel evenals de piano's bespelen. Een orgelpas kan aangevraagd worden bij de heer A.J.A. Uitbeijerse, docent muziek. De sleutel kan worden opgehaald bij de receptie met inlevering van de orgelpas. Orgel en piano mogen niet worden bespeeld tijdens het afnemen van tentamens.

3.9.8 Catering

Als Driestar educatief bieden we een goed en gezond assortiment aan. Bij de bedrijfsvoering - die plaatsvindt zonder winst oogmerk - schakelen we een team van 6 cateringmedewerk(st)ers in. Met elkaar staan we garant voor kwaliteit en gezondheid. We werken overdag van maandag t/m zaterdag en in de avonduren.

We hebben heerlijke (biologische) afbakbroodjes met allerlei soorten beleg. Variërend van broodje brie tot Italiaanse bol met kipfilet, komkommer en pesto. Elke dag is er een gebonden en een heldere soep waar verse ingrediënten aan worden toegevoegd. Eén soep is altijd vegetarisch. Ook bieden wij verse fruitsalade en los fruit aan. Maar ook onze gezonde smoothies zijn heerlijk, en de Vifit en Optimel tot overheerlijke kwark en allerlei andere soorten producten en caloriearme drankjes. Elke dag hebben we een warme snack op het menu staan. Dit kan variëren van broodje beenham met honingmosterdsaus tot Saté royal. Ook is er altijd een vegetarische snack aanwezig. 1x in de week bieden we alles vegetarisch aan met één gewone snack.

Verder is er een koffiëcorner waar overheerlijke koffie, thee e.d. beschikbaar is. Hier verstrekken we ook tosti's en verschillende soorten panini's en andere versnaperingen.

Bestellen en betalen van maaltijden

4 dagen per week biedt de afdeling Catering maaltijden aan. Hoe bestel en betaal ik deze maaltijden? Als je gebruik wilt maken van een warme maaltijd kun je deze 72 uur van tevoren reserveren via Eduweb: reservering maaltijden. Als je te laat bent met het doorgeven van je bestelling, kunnen wij je geen maaltijd garanderen. Informeer bij het cateringpersoneel of er nog iets mogelijk is.

- Een maaltijd kost € 6,00 en moet met je collegekaart of bankpas betaald worden. Voor opwaarderen zie 3.9.1.
- De maaltijd kan afgehaald worden op maandag, dinsdag en woensdag tussen 18.00 en 18.30 uur en op donderdag tussen 18.30 en 20.30 uur.
- Een overzicht van maaltijden hangt op het info prikbord tegenover de balie van de keuken en op eduweb.

Het gebruik van tostijzers e.d. in ons gebouw is verboden.

Graag willen we er ook op wijzen dat na het gebruik van onze consumpties het afval op een juiste manier (gescheiden) wordt gedeponerd in de desbetreffende afvalbakken en dat de tafels en stoelen netjes en op hun plaats worden achter gelaten. Onze dank hiervoor is groot!

Er wordt geen materiaal e.d. verstrekt voor doeleinden/projecten in de school. Zorg dat je dit als student zelf bij je hebt.

Het cateringteam van Driestar educatief staat altijd voor je klaar!

3.9.9 Kluisjes

Voor het opbergen van waardevolle spullen zijn kluisjes beschikbaar. Als je hier gebruik van wilt maken, meld je dan bij de receptie. De huur van het kluisje is € 10,00 per jaar. Ook moet er € 15,00 borg worden betaald. Bij inlevering van de kluisleutel, ontvang je de borg terug.

3.9.10 Logopedie

Leerkrachten in het basisonderwijs maken veel gebruik van hun stem. Ze praten hard (groot lokaal, veel omgevingslawaai) en gebruiken de stem intensief (zingen, spreken met intonatie, gymles geven). Ook dienen leerkrachten duidelijk te articuleren en op een expressieve manier te spreken. Soms gaat dit niet vanzelf.

Tijdens spreken (en zingen) kan het voorkomen dat:

- je op een verkeerde manier gebruik maakt van je ademhaling, waardoor je snel buiten adem bent;
- je stem overbelast raakt: je hebt vaak een dik en pijnlijk gevoel in de keel of je stem is te zacht of je stem wordt snel hees of schor;
- je uitspraak onduidelijk is: kinderen kunnen je niet goed verstaan;
- je expressieve vaardigheden beter kunnen: je gebruikt weinig intonatie, je maakt geen gebaren, je gezicht blijft vlak.

Logopedie kan hierbij helpen. Door het doen van gerichte oefeningen kun je je eigen spreekvaardigheden verbeteren. Je krijgt de oefeningen mee naar huis en na een tijdje maken we weer een afspraak om verder te gaan.

Logopedie volg je altijd individueel, omdat je oefeningen doet die voor jou van toepassing zijn. Dat kan dus voor iedereen anders zijn. Als je in aanmerking wilt komen voor logopedie, stuur dan een mailtje naar A.Sekeris-Ruitenburg@driestar-educatief.nl. Zij neemt dan contact met je op.

3.9.11 Sociale vaardigheden en jouw (toekomstige) beroep als groepsleerkracht

Wie voor het onderwijs kiest, kiest voor een sociaal beroep!

In het onderwijs heb je met veel verschillende personen te maken: allereerst natuurlijk de kinderen, maar ook een directeur, een groep collega's, ouders, een orthopedagoog, de logopediste etc.

Soms wéét je van jezelf dat je bijvoorbeeld moeite hebt om een praatje te beginnen of goed oogcontact te maken. Maar ook kan het dat je in de stageperiode plots beseft: *Hé, wat komt er eigenlijk veel op mij af op sociaal gebied!* Je vindt het misschien lastig om bij de nabespreking van je les op de basisschool, goed te reageren op de feedback van je mentor: *Hoe zeg ik het op de juiste wijze als ik het moeilijk vind wat ze over mijn functioneren zeggen of als ik het er helemaal niet mee eens ben?* Het kan ook zijn, dat je al langer worstelt met het feit, dat je vaak "ja" zegt, en eigenlijk "nee" had willen zeggen: je bent niet zo assertief als je zou willen zijn.

Nou, rond deze thema's gaan we aan de slag bij de SoVa-training die Driestar hogeschool kosteloos aan haar studenten aanbiedt. Je werkt met een groep van maximaal 9 personen onder leiding van twee trainers. Tijdens de bijeenkomsten wordt theorie afgewisseld met rollenspelen en oefeningen. Je krijgt elke bijeenkomst een huiswerk-opdracht mee om in de praktijk het geleerde toe te passen. Ook bespreek je aan het begin van elke bijeenkomst in een klein leerteam waar je tegenaan loopt. Door naar elkaars verhalen te luisteren ervaar je dat je niet alleen staat. Werken aan jezelf is een hele goede investering voor nu en in de toekomst.

Kortom: SoVa is een aanrader als je nèt wat steviger in je schoenen wilt staan!

Als je denkt dat dit goed voor je zou zijn, bespreek het met je slb'er.

3.9.12 Video interactie begeleiding

Wanneer je veel problemen ervaart in je stage, zetten we kosteloos school video interactie begeleiding (svib) in. De aanvraag loopt altijd via de eigen slb'er. Er zijn een aantal docenten die in de achterliggende jaren een svib-opleiding heeft gevolgd. Van een student bij wie de genoemde begeleidingsvorm wordt ingezet, maakt deze docent opnames tijdens enkele lessen die hij of zij geeft. Via de video kunnen ervaringen meerdere malen worden bekeken, herbeleefd en geanalyseerd.

3.9.13 Begeleiding studenten met een functiebeperking, chronische ziekte of handicap

Wanneer je als student een lichamelijke of psychische functiebeperking, handicap of chronische ziekte hebt waardoor je belemmerd wordt in het volgen van je studie, willen we er van onze kant alles aan doen om de voortgang van je studie zo goed mogelijk te laten verlopen. Je beperking kan leiden tot problemen bij de deelname aan het onderwijs en daardoor kan studievertraging ontstaan. In dergelijke situaties kun je een beroep doen op speciale voorzieningen en regelingen en/of kan het opleidingsprogramma voor jou enigszins worden aangepast.

Aan het begin van de studie wordt er door de decaan informatie gegeven over de rol van de decaan studie- en functiebeperking. Bij de studentenadministratie is een folder verkrijgbaar met informatie over het studeren met een functiebeperking, chronische ziekte of handicap. Bij de decaan functiebeperking kun je een verzoek indienen om materiële voorzieningen (bijvoorbeeld een speciale stoel bij tentamens) of immateriële voorzieningen (zoals verlenging van de inlevertijd voor een werkstuk of een afwijkende organisatie van de stage).

Ook als je door andere (kortdurende) ziekten (bijvoorbeeld een 'gewone' operatie, longontsteking e.d.) in de problemen komt met studie en/of stage, kun je met de decaan functiebeperkingen overleggen hoe je de studie zo goed mogelijk kunt aanpakken.

N.B. Vooraf wijzen we je erop dat er weliswaar diverse aanpassingen mogelijk zijn, maar dat de doelen en omvang van je studie niet gewijzigd kunnen worden. Landelijk gelden er namelijk eisen voor startbekwame leraren en daar moet iedere afgestudeerde aan voldoen.

3.9.14 Profileringsfonds

Heb je door bijzondere omstandigheden (ziekte, zwangerschap, bijzondere familieomstandigheden, functiebeperking) studievertraging opgelopen, dan kun je een beroep doen op een bijdrage uit het 'profileringsfonds'. Als je met vertraging door bijzondere omstandigheden te maken krijgt, is het belangrijk dit zo spoedig mogelijk te melden bij de decaan. De regeling is te vinden op Eduweb. De regeling is niet van toepassing op deeltijdstudenten.

3.9.15 Vertrouwenspersonen

Driestar hogeschool wil haar studenten graag een veilige leer- en werkomgeving bieden. Elke student heeft daarom recht op bescherming tegen gedrag dat als ongewenst wordt ervaren. Er is daarom binnen Driestar hogeschool de mogelijkheid om een gesprek aan te vragen met één van de interne of externe vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersoon zal luisteren naar je verhaal, en zal vervolgens met je bespreken hoe je verder wilt en welke actie jijzelf, Driestar hogeschool of iemand anders kan ondernemen om het ongewenste gedrag te stoppen. Inzet hierbij is dat jij er geen schade van ondervindt. Ook kan de vertrouwenspersoon je, indien gewenst, doorverwijzen naar hulpverlening binnen of buiten Driestar hogeschool.

De vertrouwenspersoon houdt zich ook bezig met voorlichting over en preventie van ongewenst gedrag. Schroom daarom niet om met de vertrouwenspersoon contact op te nemen wanneer je hiermee te maken krijgt, ook wanneer het niet jezelf betreft. Ook als je niet zeker weet of je klacht ernstig genoeg is, kun je erover praten. De inhoud van de gesprekken wordt altijd vertrouwelijk behandeld (zie ook paragraaf 3.10.2 'Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie').

Onze hogeschool heeft drie interne vertrouwenspersonen, namelijk mevrouw drs. L.F. van Hartingsveldt, mevrouw P.D. Baarda en de heer D. van den Noort. Daarnaast is er ook een externe vertrouwenspersoon: mevrouw E.J. Gardebreek. Contactgegevens zijn te vinden op Eduweb.

Deze vertrouwenspersonen zijn ook de aangewezen vertrouwenspersonen voor eventuele klachten op het gebied van agressie of seksuele intimidatie. De docenten zijn voor de desbetreffende kwesties op school bereikbaar.

3.9.16 Individuele begeleiding

Het kan iedereen overkomen dat je een moeilijke periode in je leven hebt door een aantal factoren in (psychische) gezondheid, thuissituatie en/of andere persoonlijke omstandigheden. Uiteraard is je studieloopbaanbegeleider de eerst aangewezen persoon om je daarbij te ondersteunen, maar soms is het goed om hier wat intensiever mee bezig te zijn.

Daarom is er de mogelijkheid om een aantal gesprekken te voeren rondom vragen die je op dit gebied hebt. Mevrouw drs. E. van de Werfhorst en mevrouw drs. L.F. van Hartingsveldt kun je hiervoor benaderen.

Hun werkwijzen zijn divers van aanpak (je kunt ook bij hen daarnaar informeren). Beiden bieden kortdurende ondersteuning bij bovengenoemde problematiek om je te helpen bij het voortzetten en/of voltooien van de Pabo. Let wel: het gaat hier niet om officiële psychologische hulpverlening. Bij ernstiger problematiek zullen zij je doorverwijzen.

3.9.17 Internationalisering

Internationale oriëntatie

Samenwerken en -leven met anderstaligen, met christenen wereldwijd, met andere culturen, kennisuitwisseling of op de hoogte blijven van trends binnen je vakgebied; steeds vaker worden we uitgedaagd om over grenzen heen te kijken. Voor jou als toekomstig leraar is internationalisering van belang, of je nu straks buiten Nederland de arbeidsmarkt op gaat of hier blijft.

Een internationale oriëntatie in het onderwijs en de spiegelende en inspirerende werking hiervan is een impuls voor de kwaliteit van het onderwijs. Door internationalisering raken wij geïnspireerd door die 'ander' en voelen we ons verbonden met christenen wereldwijd. Christelijk onderwijs heeft wereldwijde aspecten en daaraan willen we als Driestar hogeschool een bijdrage leveren.

We vinden het van belang dat je kennisneemt van buitenlandse onderwijsconcepten. Binnen de voltijdopleiding dien je dan ook minimaal 2,5 studiepunten te besteden aan een internationale oriëntatie.

De internationale oriëntatie is een onderdeel van pabo 4 die elke student als verdiepingselement van zijn opleiding moet kiezen.

1) Optionele routes in pabo 3

Naast de verplichte internationalisering in pabo 4 is het mogelijk in pabo 3 te kiezen voor een reis naar Zjtomir (Oekraïne) of Israël binnen de vrije studieruimte. Deelname hieraan vindt plaats op volgorde van inschrijving.

2) Internationale routes in pabo 4

Binnen pabo 4 bieden we de volgende internationale routes aan:

Overview Internationale Routes	
Short Term	Long Term
1. Internationale Werkweek Duur: 7 – 10 dagen	1. Minor Christian Education International Class: 10 weken International Experience: 4-12 weken
2. Individuele Internationale Stage (IIS) Duur: 15 dagen	2. Minor International Programme Duur: 4-5 maanden
3. Internationalisation@home Virtuele exchange en internationale ervaringen in Nederland.	

Mocht je geïnteresseerd zijn in de internationale minoren (long term) dan hoef je **geen** keuze te maken uit de routes 1 en 2.

- Minor Christian Education (International Class & International Experience)
Heb je gekozen en ben je geselecteerd voor de minor "Christian Education", dan ga je na de International Class gevolgd te hebben verplicht 4 tot 8 weken op buitenlandstage.
Studiepunten: 15 ECTS
Periode: International Class: september – november
International Experience: april – juni
< vrije studieruimte is automatisch internationalisering: 5 ECTS
- Minor International Programme
Wil je een volledige minor naar het buitenland (5 maanden) dan zijn er verschillende mogelijkheden door het volgen van colleges aan een partneruniversiteit en het maken van je afstudeeronderzoek (binnen Europa met subsidie Erasmus+).
Studiepunten: 30
Periode: in overleg

Als je een reguliere minor hebt gekozen, kan je in pabo 4 kiezen uit één van de onderstaande internationale routes (short term):

Onderstaande routes kunnen hopelijk in de toekomst weer georganiseerd worden.

Route 1: Internationale Werkweek

Je neemt deel aan een International Exchange Week. Tijdens deze studiereis ligt de focus op onderwijs in die andere context. Samen met 15 tot 20 studenten bezoeken we scholen in het buitenland, maken we kennis met de (Christelijke) cultuur en werken we (waar mogelijk) samen met collega-studenten.

Driestar hogeschool organiseert de reis in samenwerking met partneruniversiteiten of scholen/organisaties. Voor de komende jaren worden de volgende reizen aangeboden:

- IWW Buiten Europa (GZET) (Colombia, Burkina Faso, Nepal of een ander land buiten Europa): Deze reis wordt in samenwerking met Stichting Woord en Daad georganiseerd.
- IWW Oostenrijk
- IWW Hongarije
- IWW Litouwen
- IWW Spanje
- IWW Engeland
- IWW Roemenië (INCHE)

Noot: Elk jaar november/december worden de definitieve landen/mogelijkheden gepresenteerd voor het volgende cursusjaar!

Studiepunten: 3

Periode: Week 42 – Week 26

Afmelding deelname internationale werkweek

Mocht je onverwacht niet meegaan, dan moet je dit zo spoedig mogelijk schriftelijk melden bij de contactpersoon van desbetreffende werkweek. Zie voor financiële consequenties de paragraaf 3.8.2 'uitschrijving en restitutie overige betalingen' (kopje internationale werkweek).

Route 2: Individuele Internationale Stage (IIS)

Je organiseert zelf een buitenlandstage voor 15 werkdagen in het buitenland. Je maakt kennis met het land en voert observerende en lesgevende activiteiten uit.

Dat kan individueel of als team van maximaal 2 studenten. Het International Office ondersteunt je hierbij, ook neem je deel aan de voorbereidingstrainingen (intercultureel en veiligheid).

Studiepunten: 5

Periode: Week 42 – Week 26

Route 3: Internationalisation@home (I@H)

Je neemt deel aan virtuele en in Nederland te organiseren internationaliseringsactiviteiten.

Studiepunten: 3

Periode: Week 42 – Week 26

Genoeg mogelijkheden dus om in andere landen ervaringen op te doen en je horizon te verbreden.

3) Kosten en alternatief

Als opleiding worden we, naast dat we zelf de meerwaarde zien van het ervaren van onderwijs in een andere context, ook door de overheid gestimuleerd om internationale aspecten in ons onderwijs aan te bieden. Door de opleiding heen proberen we jullie dit mee te geven. Als afsluiting (in jaar 4) kiezen we ervoor om jullie mogelijkheden te bieden om die context ook te ervaren.

Maar studiereizen en buitenlandstages kosten geld. Jullie snappen dat we daarvoor ook kosten naast het wettelijke collegegeld in rekening moeten brengen (studiereizen). We proberen die echter zo laag mogelijk te houden. We kunnen dit echter niet verplichten en bieden we dan ook het volgende kosteloze alternatief of een tegemoetkoming door middel van een beurs:

- Internationalisation@home (route 3) is een kostenloos alternatief. Waarin je volgens de eisen van pabo 4 en van de doelstellingen van internationalisering een eigen route, met dezelfde tijdsinvestering, ontwerpt en organiseert om je punten voor internationalisering te behalen.

Beurzen

- Wie individueel op stage gaat, komt in aanmerking voor een subsidie van de hogeschool (€ 125,-), waar mogelijk aangevuld met andere subsidies.
- Enkele mogelijkheden binnen de minor International Programme vallen onder het beurzenprogramma Erasmus+. Er worden hierbij geen kosten in rekening gebracht, en zijn de beurzen een tegemoetkoming in de onkosten (reiskosten, huisvesting).

4) International Office

Wil jij graag naar het buitenland? Dan ondersteunt het International Office je bij de praktische voorbereiding. Ook helpen we je bij het aanvragen van subsidies/beurzen en overige vragen rondom internationalisering.

International Office

Mevrouw E.L. (Lydia) Bor

e.l.bor@driestar-educatief.nl

Kamer 3.46

3.10 Rechtsbescherming

3.10.1 Rechtsbescherming algemeen

In het Studentenstatuut vind je informatie over rechtsbescherming. Je kunt je klacht, bezwaar of beroep schriftelijk door middel van een ondertekende brief voorleggen aan het loket rechtsbescherming. Richt je brief aan mevrouw mr H.B. Verkade H.B.Verkade@driestar-educatief.nl. Op Eduweb tref je onder *Hogeschool>Reglementen en rechtsbescherming* het schema rechtsbescherming aan. Je vindt het schema ook in het Studentenstatuut.

3.10.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie

In bepaalde gevallen is het mogelijk om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie ongewenst gedrag. Je leest hierover meer in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag* (te vinden op Eduweb). Je kan een klacht indienen via de vertrouwenspersoon, maar ook rechtstreeks, zonder tussenkomst van een ander. Het verdient echter de voorkeur om eerst een gesprek te voeren met een vertrouwenspersoon. Ook voor de melding van de klacht bij de (onafhankelijke) klachtencommissie kan een beroep worden gedaan op de steun van de vertrouwenspersoon. Hij of zij kan na een gesprek advies geven over een eventueel formeel vervolg. De formele procedure wordt beschreven in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*.

Een klacht is niet anoniem, tenzij de klachtencommissie uitdrukkelijk bepaalt dat om gegronde redenen wel een anonieme klacht kan worden ingediend.

Een klacht kan worden ingediend via de vertrouwenspersoon of bij de voorzitter van de klachtencommissie ongewenst gedrag: Mr. W. Bos, Gijsberterf 6, 2743 JZ Waddinxveen.

3.10.3 College van beroep voor de examens

Als je het niet eens bent met het besluit van de examencommissie, kun je binnen 6 weken in beroep gaan bij het College van Beroep voor de Examens. Het beroep moet schriftelijk of digitaal worden ingediend bij het Loket Rechtsbescherming van Driestar hogeschool. Neem hiervoor contact op met mr. H.B. Verkade (H.B.Verkade@driestar-educatief.nl). In het Studentenstatuut is een schema opgenomen van de verschillende rechtsbeschermingsmogelijkheden voor studenten.

3.10.4 Wet gegevensbescherming

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Dat betekent dat er vanaf die datum dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt niet meer.

Ook binnen onze organisatie is er sprake van gegevensbescherming. Wat betekent dit concreet voor jou? Alle persoonsgegevens die je in Osiris en OnderwijsOnline ziet, zijn de gegevens die wij hebben opgeslagen met als enige toevoeging je kerkgenootschap –indien van toepassing-. Het kerkgenootschap heb je bij het aanmelden via Studielink zelf aangegeven. Medewerkers zullen nooit persoonsgegevens verstrekken aan derden zonder toestemming van jou als student. Heb je hier nog vragen over? Loop even langs bij de balie van studentzaken. De functionaris gegevensbescherming binnen onze organisatie is de heer C. Kronenburg.

3.11 Studiefinanciering voor hbo¹

DUO

DUO is de uitvoeringsorganisatie van de Rijksoverheid voor het onderwijs. DUO financiert en informeert studenten en onderwijsinstellingen. Informatie over studiefinanciering kun je dus inwinnen bij DUO.

Studiefinanciering in het kort

Studiefinanciering voor hbo en universiteit bestaat uit 4 onderdelen: lening, studentenreisproduct, aanvullende beurs en collegegeldkrediet. Lening, reisproduct en collegegeldkrediet zijn er voor iedereen. De [aanvullende beurs](#) is afhankelijk van het inkomen van je ouders. Studiefinanciering werkt anders als je nog onder het [oude stelsel van studiefinanciering](#) valt.

Tegemoetkoming leraren

Studenten die niet meer in aanmerking komen voor studiefinanciering, kunnen maximaal twee jaar een tegemoetkoming in de studiekosten krijgen op grond van de regeling Tegemoetkoming leraren (TL). De hoogte is afhankelijk van je belastbaar inkomen. De tegemoetkoming leraren is een gift en bestaat uit een vergoeding voor het cursus- of collegegeld en de schoolkosten.

Levenlanglerenkrediet

Als je geen recht meer hebt op reguliere studiefinanciering (lening, aanvullende beurs en reisproduct), kun je vanaf het studiejaar 2017-2018 onder bepaalde voorwaarden toch geld lenen om het collegegeld of lesgeld te betalen. Ben je tussen de 30 en 55 en wil je een opleiding aan mbo, hbo of universiteit gaan volgen? Dan kom je misschien wel in aanmerking voor het [levenlanglerenkrediet](#).

Wil je meer informatie?

Je kunt DUO op de volgende manieren bereiken:

Internet	www.duo.nl
Email	via de website (contact > mailen)
DUO Infolijn	050- 599 77 55

Houd je burgerservicenummer bij de hand als je contact opneemt met de DUO Infolijn. Dan heb je snel antwoord op je vraag. Je kunt telefonisch geen wijzigingen doorgeven, dat kan alleen in Mijn DUO.

Er zijn ook verschillende servicekantoren waar je langs kunt gaan om je vragen te stellen. Bij de meeste kantoren moet je van tevoren online een afspraak maken.

Studeren en geldzaken

Veel organisaties geven goede informatie over studiekosten en waaraan je moet denken als je gaat studeren / op kamers gaat. Kijk hiervoor op: www.wijzeringeldzaken.nl/studeren en www.nibud.nl.

---

¹ Je kunt geen rechten ontleen aan de informatie die wij hierover verstrekken. Kijk altijd op de website van DUO of neem telefonisch contact met hen op als je een vraag hebt. De hier weergegeven informatie is algemeen van aard, bij DUO kun je terecht voor een meer op maat gesneden advies.

4. Regelgeving

4.1 Studentenstatuut en andere regelingen

Als student heb je een aantal rechten en plichten die zijn vastgelegd in regelingen. De belangrijkste zijn het Studentenstatuut, de Onderwijs- en examenregeling algemeen deel (geldt voor alle opleidingen binnen Driestar hogeschool) - met diverse bijlagen waaronder het Toetskader en Tentamenregels - en de Onderwijs en examenregeling (opleidingsdeel pabo). Deze regelingen zijn te vinden op de website van onze hogeschool en op Eduweb.

Daarin is ook geregeld dat studenten die vanaf 2011 inschrijven moeten meedoen met kennistoetsen die landelijk gelijk zijn en voor alle hogescholen verplicht.

Op Eduweb en op de website van Driestar hogeschool kun je ook de volgende regelingen of protocollen raadplegen:

- Regeling profileringsfonds;
- Klachtenregeling ongewenst gedrag;
- Reglement geschillenadviescommissie;
- Reglement klachtencommissie studenten hogeschool;
- Reglement Loket rechtsbescherming;
- Reglement medezeggenschapsraad;
- Reglement opleidingscommissies Driestar hogeschool;
- Reglement van Orde College van beroep voor de examens;
- Protocol rouw binnen de organisatie;
- Studeren met een functiebeperking;
- Privacyreglement studenten Driestar educatief.

4.2 Plagiaat

Bronvermelding

Bij de samenstelling van de richtlijnen in paragraaf 4.2.1 - 4.2.3 is met toestemming gebruik gemaakt van de richtlijnen van de Universiteit Utrecht.

4.2.1 Wat is plagiaat?

a) Definitie

Plagiaat is het overnemen van stukken tekst, ideeën, ontwerpen en theorieën van anderen zonder de bron te vermelden. Binnen de opleidingen op de hogeschool wordt elke vorm van citeren of parafraseren zonder bronvermelding aangemerkt als plagiaat.

b) Welke richtlijnen hanteert de hogeschool voor citeren en parafraseren?

Op de volgende pagina tref je richtlijnen aan. Algemene richtlijn: het overnemen van één of meerdere zinnen of zinsdelen, een grafiek of een figuur zonder bronvermelding is niet toegestaan.

c) Voorbeelden van plagiaat

Duidelijke voorbeelden van plagiaat zijn:

- Een werkstuk van iemand anders inleveren alsof het je eigen werk is.
- Korte of lange stukken tekst uit een bron kopiëren zonder de bron te vermelden.

Maar ook het onderstaande wordt als plagiaat beschouwd:

- Andermans woorden of ideeën 'lenen' (parafraseren of citeren) zonder bronverwijzing.
- Een paar veranderingen aanbrengen in een tekst, grafiek of figuur en doen alsof je het zelf bedacht hebt.
- 'Vergeten' om aanhalingstekens te plaatsen bij een letterlijk citaat.
- Wel een bronverwijzing geven, maar een onvolledige of incorrecte referentie geven zodat de bron niet te traceren is.
- Een bron en de referentie vermelden in je verslag, maar niet op alle plaatsen waar informatie uit de bron gebruikt is. Hierdoor presenteert je een deel van de overgenomen informatie als eigen werk.
- Zoveel woorden of ideeën overnemen uit een bron dat dit het grootste deel van je verslag uitmaakt. Ook dit geldt als plagiaat, zelfs wanneer je wél naar de bron verwijst!
- Ook overschrijven van medestudenten en zelfs samenwerken met medestudenten zonder voorafgaande toestemming, kan door je docent als plagiaat beschouwd worden. Als je twijfelt of je mag samenwerken: vraag het je docent.

4.2.2 Richtlijnen voor citeren

a. Definitie: wat is citeren?

Citeren is het letterlijk overnemen van een tekstpassage uit een andere bron.

b. Moet je een bron vermelden bij citeren?

Wanneer je een tekst gebruikt die door een ander geschreven is, ben je altijd verplicht om naar de gebruikte bron te verwijzen. Dit geldt voor alle soorten informatie die je gebruikt: feitelijke informatie, onderzoeksgegevens of -methoden, maar ook visuele informatie (grafiek, tabel, schema).

c. Wanneer is citeren toegestaan in een werkstuk of scriptie?

Citeren is altijd toegestaan, op voorwaarde dat de geciteerde tekst niet te lang is. Bovendien moet voldaan worden aan de volgende vereisten:

- zet het citaat altijd tussen aanhalingstekens;
- vermeld de bron op de juiste manier (geldt ook voor internetbronnen zoals Wikipedia).

4.2.3 Richtlijnen voor parafraseren

a. Definitie: wat is parafraseren?

Parafraseren is het in eigen woorden weergeven van een idee van een ander.

b. Moet je een bron vermelden bij parafraseren?

Wanneer de informatie of ideeën die je in je werkstuk opneemt afkomstig zijn van een ander, ben je altijd verplicht om naar de gebruikte bron te verwijzen. Dit geldt echter niet voor algemeen bekende informatie, zoals het gebruik van jaartallen.

c. Wanneer is parafraseren toegestaan in een werkstuk of scriptie?

Parafraseren is altijd toegestaan, mits voldaan wordt aan de volgende vereisten:

- geef expliciet aan wie je parafraseert, en naar welke ideeën je terugverwijst;
- zorg dat je de strekking van de originele bron goed weergeeft;
- vermeld de bron op de juiste manier (geldt ook voor internetbronnen zoals Wikipedia);
- geef door middel van een zinsdeel (bijv. '...', aldus Janssen (2005)') duidelijk aan wanneer de parafrase eindigt en wanneer de weergave van je eigen ideeën begint.

4.2.4 Gevolgen van plagiaat voor de student (zie OER)

a. Wat zijn de gevolgen van plagiaat?

Studenten die verdacht worden van plagiaat en andere vormen van fraude lopen het risico uitgesloten te worden van tentamens of examens.

b. Sancties bij plagiaat en andere vormen van fraude

Plagiaat bij werkstuk

- Het werkstuk wordt beschouwd als niet gemaakt.
- Er dient een nieuw werkstuk te worden ingeleverd. Daarbij gelden verder de volgende sancties:
  - Bij een werkstuk dat in een tentamenperiode ingeleverd moet worden: De student wordt uitgesloten van deelname aan de eerstvolgende herkansing.
  - Bij een werkstuk/opdracht die gedurende een module ingeleverd moet worden: Er dient een nieuw werkstuk te worden ingeleverd. Dit kan pas gebeuren na een periode van 3 maanden vanaf het moment dat de sanctie door de examencommissie wordt opgelegd.

Plagiaat bij afstudeerwerkstuk (scriptie etc.)

- Het werkstuk wordt beschouwd als niet gemaakt.
- Er dient een nieuw werkstuk te worden ingeleverd. Dit kan pas gebeuren na een periode van 6 maanden vanaf het moment dat de sanctie door de examencommissie wordt opgelegd.

Natuurlijk zijn er ook andere vormen van fraude dan plagiaat. De sancties staan vermeld in de OER.

4.2.5 Samenvatting

Hoe voorkom je plagiaat?

- Geef een literatuurverwijzing bij alle termen, informatie en ideeën die voor jou nieuw zijn.
- Als je twijfelt of je moet verwijzen, neem dan altijd een verwijzing op.

4.3 Reglement Diploma Christelijk Basisonderwijs (DCBO)

Binnen onze hogeschool bestaat de mogelijkheid aan het eind van de opleiding naast het pabo-diploma een apart godsdienstdiploma te ontvangen, te weten het Diploma Christelijk Basisonderwijs (DCBO). Dit diploma, ingesteld door de Besturenraad, is landelijk erkend en is voor christelijke basisscholen bij de benoeming van nieuwe leerkrachten een indicatie van de kwaliteiten waaraan de student voldoet op het terrein van het bijbelonderwijs.

De eindtermen die voor het DCBO gelden, vallen binnen de eindtermen van de hogeschool. Ze zijn verdeeld over de leerlijnen 1, 2 en 3. In elk van de vier studiejaar komen enkele van de betreffende eindtermen aan de orde.

Ter verkrijging van het DCBO worden aan de student de volgende eisen gesteld:

De navolgende 5 modules dienen met een voldoende te worden afgerond.

Pabo 1	leerlijn 3	Bijbelkennis: <i>Gods Woord doorgeven</i> (voor de niet reguliere streams: (OA, VWO en DT 1/2 : <i>Zij brachten de kinderen tot Jezus</i>)
Pabo 2	leerlijn 3	Pedagogiek en didactiek van het godsdienstonderwijs: <i>Laat de kinderen tot Mij komen</i> (voor de niet reguliere streams (OA VWO en DT 1/2 : <i>Zij brachten de kinderen tot Jezus</i>)
Pabo 3	leerlijn 3	Geloofsleer: <i>Credo</i> Bijbelkennis: <i>Bijbelse kernwoorden</i>
Pabo 3	leerlijn 1	Kerkgeschiedenis: <i>De mondiale kerk</i>

Binnen het vak godsdienst worden daarnaast de volgende onderdelen gegeven, die overigens geen onderdeel uitmaken van het DCBO.

Pabo 1	leerlijn 1	<i>Spiegelbeeld</i> : De Bijbel als spiegelbeeld: Zicht op God, zicht op jezelf. <i>Ontmoeting</i> : De Bijbel als spiegelbeeld: Zicht op de ander binnen de christelijke gemeenschap en buiten de christelijke gemeenschap.
Pabo 1	leerlijn 2	De bijbelvertelling.
Pabo 2	leerlijn 1	<i>Intercultureel</i> : Heiligdom als spiegel voor Jodendom, Christendom en Islam; het gebed en de heilige boeken binnen de mono-theïstische godsdiensten; de multireligieuze dialoog; omgang met de vreemdelingen.
Pabo 3	leerlijn 1	<i>Zoeken naar zeker weten</i> : Descartes en het bestaan van God. Valt het bestaan van God te bewijzen? Spinoza en de Bijbel. In hoeverre vormt de Bijbel een betrouwbaar fundament voor kennis? Vanuit de Nadere Reformatie wordt aandacht besteed aan twee thema's: Een levend geloof en een zichtbaar geloof. <i>Claire et obscur</i> : Thema's die vanuit de Afscheiding en het Reveil worden belicht: geloof en verstand, geloof en gevoel, wel/niet afscheiden en de zorg voor mensen in nood.
Pabo 1-4	Stage	Het houden van bijbelvertellingen, het aanleren en zingen van psalmen en geestelijke liederen, het geven van kerkgeschiedenis, het aanleren van de Heidelbergse Catechismus en het houden van gesprekken met kinderen over een Bijbels thema.